

E L G U S T P E R L A  
L E C T U R A \* E L G U

**\* *El Gust  
per la Lectura***

**2009-2010**

*Visions  
&  
Cants*

# Visions & Cants

JOAN MARAGALL

L E C T U R A \* E L G U  
S T P E R L A L E C T U  
R A \* E L G U S T P E  
R L A L E C T U R A \* E  
L G U S T P E R L A L  
E C T U R A \* E L G U S  
T P E R L A L E C T U  
R A \* E L G U S T P E

**Batxillerat**  
**Dossier per a l'alumnat**



Generalitat de Catalunya  
**Departament d'Ensenyament**



**\* *El Gust  
per la Lectura***

**2009-2010**

**Visions & Cants**

**JOAN MARAGALL**

**PERE IGNASI POY BAENA**

Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme  
**Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics**



Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:  
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

# Índex

<b>I L'època i la trajectòria de Joan Maragall</b> .....	<b>7</b>
1. L'època de Joan Maragall.....	9
2. La trajectòria de Joan Maragall .....	16
<b>II Lectura de les «Visions»</b> .....	<b>25</b>
1. Lectura introductòria.....	27
2. «El mal caçador» .....	30
3. «Joan Garí» .....	31
4. «El comte Arnau» .....	33
5. «L'estimada de Don Jaume» .....	35
6. «La fi d'en Serrallonga».....	38
<b>III Lectura de l'«Intermezzo»</b> .....	<b>41</b>
1. «A la Mare de Déu de Montserrat» .....	43
2. «La cançó de sant Ramon».....	44
3. «En la mort d'un jove».....	46
4. «Els reis» .....	47
5. «Sol, solet».....	49
6. «Dimecres de Cendra» .....	50
7. «Lo diví en el Dijous Sant».....	52
8. «L'aufàbrega» .....	53
9. «A muntanya». «Després de la tempestat» .....	55
10. «La nit de la Puríssima». «L'ànima de les flors».....	58
11. «La Dona hermosa».....	59
12. «L'esposa parla» .....	59
<b>IV Lectura dels «Cants»</b> .....	<b>61</b>
1. «La sardana» .....	63
2. «El cant de la senyera» .....	64
3. «Cant dels joves» .....	64
4. «Cant de maig, cant d'alegria» .....	65
5. «Cant de novembre».....	66
6. «Els tres cants de guerra».....	67
<b>V Recapitulació i conclusions</b> .....	<b>69</b>



E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R



## L'època i la trajectòria de Joan Maragall

L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A





Joan Maragall és un intel·lectual que articula una obra literària en diàleg permanent amb el seu temps. Així, doncs, atén les inquietuds emergents en l'època, alhora que influeix en els debats i els esdeveniments culturals i socials a través d'una tasca intel·lectual compromesa i profunda. Per assolir l'objectiu de conèixer les característiques del moment històric, a continuació haureu de resoldre diverses activitats sobre la cultura, la política i la societat a Catalunya i Espanya durant les darreres dècades del segle XIX i les primeres del segle XX. Els exercicis us demanaran que efectueu un esforç per comprendre bé les bases i les repercussions culturals de la Renaixença, el Modernisme i el Noucentisme, el pensament filosòfic de Friedrich Nietzsche i el naixement i el desenvolupament de la industrialització i el catalanisme.

- 1** Maragall viu entre els anys 1860–1911. Neix durant el darrer tram del regnat d'Isabel II, coneix l'anomenat sexenni democràtic —que, entre altres esdeveniments, inclou la primera experiència republicana— i mor durant el primer tram del regnat d'Alfons XIII. Assisteix a la construcció de l'estat liberal, procés que supera l'antic estat absolutista.

Llegiu els enunciats següents, els quals es refereixen a alguns dels fets més importants de la història catalana i espanyola ocorreguts en aquest temps. Cerqueu la informació necessària per associar cadascun dels següents esdeveniments històrics a un any concret. Penseu que obtindreu moltes dades interessants si abans repasseu les vostres matèries de l'àrea de les ciències socials.

- 1843** Revolució dels generals Prim i Serrano, exili d'Isabel II i inici del sexenni democràtic.
- 1859-1860** Tercera guerra carlina.
- 1868** Fundació del Partit Nacionalista Basc per part de Sabino Arana.
- 1869** Fundació del Centre Català per part de Valentí Almirall.
- 1870** Cop d'estat del general Pavía, presidència del general Serrano i retorn d'Alfons XII.
- 1872–1876** Insurrecció de Cuba, guerra amb Estats Units i pèrdua de les darreres colònies.
- 1873** Aprovació d'una constitució democràtica durant el govern dels generals Prim i Serrano.
- 1874** Creació de la Mancomunitat de Catalunya sota la presidència d'Enric Prat de la Riba.
- 1876** Inici del regnat d'Amadeu I.
- 1879** Inici del període del liberalisme moderat, darrer període del regnat d'Isabel II.
- 1882** Període d'atemptats anarquistes a Barcelona, entre els quals el de la bomba al Liceu.
- 1885** Fundació de la Unió Catalanista per aplegar totes les organitzacions catalanistes.
- 1891** Inici del regnat d'Alfons XIII després de la regència de l'arxiduchessa M. Cristina.
- 1892** Creació de la Solidaritat Catalana, una coalició electoral de les forces catalanistes.
- 1893-1897** Fundació del Partit Socialista Obrer Espanyol per part de Pablo Iglesias.
- 1895** Guerra del Marroc i esclat de la Setmana Tràgica a Barcelona.
- 1895-1898** Fundació de la Lliga Regionalista sota el lideratge dels polítics Cambó i Prat de la Riba.
- 1901** Abdicació d'Amadeu I i proclamació de la Primera República espanyola.
- 1902** Aprovació de les Bases de Manresa, un projecte d'autonomia per a Catalunya.
- 1906** Lliurament del Memorial de Greuges a Alfons XII poc abans de la seva mort.
- 1909** Aprovació d'una constitució democràtica moderada durant el regnat d'Alfons XII.
- 1914** Guerra d'Àfrica, desenvolupada al Marroc.

- 2 La industrialització de Catalunya constitueix un dels esdeveniments més importants de l'època de Maragall des d'una perspectiva econòmica i social. La industrialització representa un fet singular en el panorama espanyol durant bona part del segle XIX i el primer tram del segle XX. Les seves conseqüències, a més, es projecten damunt diverses esferes.

Cerqueu en el portal [Edu3.cat](http://Edu3.cat) els vídeos «La Catalunya industrialitzada» i «Catalunya, la fàbrica d'Espanya», en els quals es comenta la industrialització de Catalunya acabada d'esmentar. Després de veure'ls, responeu a les qüestions següents:

- Què significa que Catalunya es transforma en la fàbrica d'Espanya en el segle XIX?
- En quin sector es desenvolupa la indústria en el moment inicial?
- Quines són les repercussions socials de la industrialització a Catalunya?
- Quines reivindicacions sobre la personalitat de Catalunya afloren en aquest instant?
- Com contribueix la Renaixença a articular la societat de Catalunya en el segle XIX?
- Existeix alguna relació entre el fenomen industrial i el desvetllament catalanista?

- 3 La circumstància que la industrialització de la ciutat generi les anomenades bosses de pobresa i, alhora, endureixi les condicions de treball i vida, acaba propiciant la conflictivitat social, la qual desemboca en situacions violentes. Tenint en consideració les dades que us faciliten les matèries de l'àrea de les Ciències socials sobre les múltiples causes de la crisi social, empreu les paraules de les llistes per completar els textos següents:

- marxistes, vida, Liceu, salari, atemptats, sindicats, Setmana Tràgica, subsistència, anarquistes, propietat, treball, proletariat

---

*La industrialització provoca l'aparició de nous pobres en l'interior de la societat: els qui no posseeixen prou recursos per accedir a la ..... i els qui necessiten treballar a canvi d'un ..... per poder subsistir. Les dures condicions de ..... comporten unes dures condicions de ..... per a aquestes persones, les quals sovint pateixen greus crisis de ..... Es tracta de la classe social anomenada ..... Aquesta classe acaba trobant un vehicle per mitjà del qual expressar-se i lluitar tant en les idees ..... i ..... com en les organitzacions obreres o ..... En determinats moments, la lluita es concreta en actes violents, entre els quals s'han de destacar els ..... anarquistes que Barcelona sofreix entre els anys 1893–1897. La bomba del ..... n'és un exemple. Encara que es mesclen diverses causes en el seu origen, la ..... que coneix Barcelona el 1909 n'és un altre exemple.*

---

- Francesc Cambó, republicanisme, obrerista, catalanisme, Restauració, Joan Maragall, anarquista, republicana, anticlerical, Setmana Tràgica

---

*En els primers anys del segle XX, Catalunya coneix una dinàmica política diferenciada de la de la resta d'Espanya. Els partits conservador i liberal — els dos grans partits estatals que garanteixen l'alternança pacífica en el govern — assisteixen a la pèrdua de la seva hegemonia per la irrupció de dues forces: el ..... i el ..... Entre aquestes forces, sobretot destaca la Lliga Regionalista liderada per ..... i Enric Prat de la Riba. Per un altre costat, el Partit Radical d'Alejandro Lerroux, un partit espanyolista d'ideologia ....., aconsegueix una certa notorietat amb un discurs ..... i ..... Els uns i els altres ajuden a esquerdar el sistema polític espanyol anomenat ..... Algunes de les decisions polítiques del moment, com ara el reclutament de soldats per a la guerra del Marroc, encén l'ampli descontentament social existent a Catalunya el 1909, el qual es canalitza per mitjà dels disturbis de la ..... La repressió del govern és tan forta que provoca la reacció a favor de la reconciliació social d'un intel·lectual de la talla de ..... L'obrerisme d'ideologia ..... s'organitza l'any següent al voltant d'un sindicat, la Confederació Nacional del Treball.*

---

**4** L'articulació del catalanisme té la seva incidència en la cultura, la política i la societat a partir del darrer tram del segle XIX. Es tracta d'una incidència important, ja que posseeix la força suficient per donar forma a una determinada manera de comprendre, i definir, la personalitat catalana. Cerqueu en el portal [Edu3.cat](http://Edu3.cat) el vídeo «El naixement del catalanisme polític», corresponent a l'articulació del catalanisme acabada d'esmentar. Després de veure'l, responeu a les qüestions següents:

- a) En quin moment la Renaixença, inicialment cultural, adquireix un posat polític?
- b) Què signifiquen les Bases de Manresa de 1892 en el panorama del catalanisme?
- c) Què suposa la pèrdua de Cuba i Filipines el 1898 per a Espanya i per a Catalunya?
- d) Què explica Enric Prat de la Riba en *La nacionalitat catalana* el 1906?
- e) Què representa la Mancomunitat de Catalunya de 1914 per al catalanisme?
- f) Quines són les repercussions de la Segona República de 1931 per al catalanisme?

**5** Maragall és un dels testimonis més qualificats del seu temps. Els articles que redacta, però també els poemes que compon, contenen moltes referències a situacions específiques de l'època, a més de reflexions profundes sobre les causes i les conseqüències d'aquestes situacions. En la pràctica, es tracta d'una activitat que contribueix a forjar un intel·lectual compromès socialment amb el moment.

Les referències i les reflexions consignades en les obres periodística i poètica de Maragall també es poden analitzar des d'una perspectiva històrica. Així, doncs, relacioneu els fragments que llegireu més avall, fragments extrets de la seva producció literària, amb un dels diferents episodis històrics que trobareu a continuació:

- a) Reflexió crítica sobre els fonaments del socialisme en irrompre en la societat.
- b) Reflexió cívica sobre les causes de la Setmana Tràgica i rebuig clar de la repressió.
- c) Impressions sobre els atemptats anarquistes i, en particular, sobre la bomba al Liceu.
- d) Anàlisi de la pèrdua de les darreres colònies i reflexió sobre les bases del nou Estat.
- e) Enderroc de les muralles de Barcelona, amb l'expansió i la modernització consegüents.
- f) Defectes del sistema democràtic dissenyat per la Restauració.

**1.** *¿El cor no vos diu anar a demanar perdó, a genollons si convé, i els més ofesos els primers, per aquests germans nostres en desamor que volien aterrar per odi aquesta mateixa ciutat que nosaltres els deixarem abandonada per egoisme? Estem en paus, doncs.* («La ciutat del perdó»)

**2.** *El espíritu popular es simplista [...], no entiende de distingos ni de argucias judiciales; para el pueblo esta impunidad significa que los poderosos se ayudan y protegen entre sí para hacer cada cual su negocio; que las leyes son como las telarañas, que los insectos grandes rompen y traspasan mientras los pequeños quedan presos en ellas; en fin, que llops amb llops mai no es mosseguen. Y como cabalmente los socialistas andan diciendo que la sociedad burguesa se halla podrida hasta el fondo, de ahí que el socialismo haya venido a ser la fórmula de la gran protesta popular contra aquella impunidad escandalosa.* («El peligro socialista»)

**3.** *Para constituir una democracia viable, lo primero que se necesita es un pueblo democrático. Y es muy extraño que una verdad tan sencilla haya escapado a la penetración o a la buena fe de algunos que en ciertos Estados actúan de grandes demócratas.* («La democracia»)

**4.** *Furient va esclatant l'odi per la terra,  
regalen sang les colltorçades testes,  
i cal anà a les festes  
amb pit ben esforçat, com a la guerra.  
A cada esclat mortal — la gent trèmula es gira:  
la crudeltat que avança, — la por que s'enretira,  
se van partint el món... («Paternal»)*

5. *Jo he vist els barcos — marxar replets  
dels fills que duies — a que morissin:  
somrients marxaven — cap a l'atzar;  
i tu cantaves — vora del mar  
com una folia.  
On són els barcos? — On són els fills?  
Pregunta-ho al Ponent i a l'ona brava:  
tot ho perderes, — no tens ningú.  
Espanya, Espanya, — retorna en tu,  
arrenca el plor de mare! («Oda a Espanya»)*

6. — *On te'n vas, Barcelona, esperit català  
que has vençut la carena i has saltat ja la tanca  
i te'n vas dret enfora amb tes cases disperses,  
lo mateix que embriagada de tan gran llibertat? («Oda nova a Barcelona»)*

6 D'acord amb la cronologia habitualment acceptada, el Modernisme es desenvolupa a Catalunya entre els anys 1880–1911, en termes generals. Llegiu en l'espai virtual lletrA el text de la filòloga Fina Figuerola sobre **el Modernisme** i responeu a les qüestions següents:

- g) Quin és el propòsit del Modernisme?
- h) Es pot afirmar que el Modernisme únicament emergeix en la literatura?
- i) Quins noms propis de la cultura catalana es comprometen amb el Modernisme?
- j) Quina revista s'erigeix en la constant plataforma ideològica del Modernisme?
- k) Quines altres publicacions també destaquen per difondre les idees del Modernisme?
- l) Per què l'article «Viure del passat» de Jaume Brossa es considera important?
- m) Quines són les característiques del Modernisme segons l'article «Viure del passat»?
- n) Per què destaca la segona de les festes modernistes, celebrada a Sitges?
- o) Què significa la idea d'Europa per al Modernisme?
- p) Quins noms propis de la cultura europea adopta la catalana durant el Modernisme?
- q) Quin és el denominador comú dels models europeus adoptats pel Modernisme?
- r) Quines relacions mantenen el Modernisme i la burgesia des d'una òptica social?
- s) Quines relacions mantenen el Modernisme i l'esquerra des d'una òptica política?
- t) Quines relacions mantenen el Modernisme i el simbolisme des d'una òptica cultural?
- u) Què significa realment que l'artista es pot professionalitzar amb el Modernisme?
- v) Per què es pot afirmar que el Modernisme constitueix un moviment heterogeni?

7 El text de Fina Figuerola també serveix per detectar les característiques ideològiques del Modernisme. Es tracta d'unes característiques sovint derivades de la projecció d'alguns noms propis de la cultura europea entre els quals es compta el filòsof Nietzsche. Precisament introduït en la cultura catalana gràcies als esforços de Maragall, Nietzsche s'acaba transformant en un referent important del Modernisme. Localitzeu en el text de Fina Figuerola les línies fonamentals del pensament nietzscheà i copieu-les.

8 Consulteu en **enciclopèdia.cat** l'entrada corresponent a Nietzsche i aparelleu els conceptes clau del seu pensament, llistats seguidament, amb la seva definició:

- a) Moral del fort.   b) Actitud dionisiaca.   c) Mort de Déu.   d) Superhome.   e) Voluntat de poder

1. La capacitat, pròpia del superhome, per superar la tradició moral occidental, considerada decadent, i per aconseguir la realització rotunda de la llibertat transmutant els valors de l'esclau en els valors

del fort. Aquesta capacitat arrela en el reconeixement que la realitat essencialment és canviant i, per tant, irreductible a un sol concepte, una sola definició o una sola experiència. En darrer terme, aquesta capacitat afirma la vida en la seva dimensió mòbil.

2. Un tipus nou d'home. Per un costat, destaca per posseir vitalisme i voluntat de poder. Per un altre costat, actua en coherència amb un horitzó moral, situat enllà del bé i el mal, el qual fonamentalment consisteix en una tendència a la realització rotunda de la llibertat. Es caracteritza per una aptitud per afirmar la vida i per crear la moral del fort després d'haver superat la moral de l'esclau. Afirma la vida i crea la moral del fort transmutant els històrics valors occidentals.
3. Els valors propis de l'home que, alliberat de les obligacions imposades per les persones dèbils, realment s'estima la vida. Aquests valors configuren un sistema oposat a la moral de l'esclau. La moral de l'esclau s'identifica amb la moral del judaisme i el cristianisme, dues religions en les quals la compassió, la humilitat i la resignació, així com el perdó, tenen el seu espai i el seu pes.
4. La situació moral en la qual la societat occidental s'instal·la una vegada es consuma el nihilisme, això és, la destrucció dels valors històrics arrelats en les tradicions religioses del judaisme i el cristianisme. El superhome aprofita aquesta situació per transmutar la moral de l'esclau en la moral del fort.
5. L'exaltació radical, i de vegades patètica, si no tràgica, de la vida. Aquesta exaltació arrela en el costat embriac i fosc de l'existència, raó per la qual radicalment s'oposa a l'harmonia, l'ordre i la mesura inherents a un impuls vital més aviat apol·lini. En termes generals, l'actitud, pròpia del superhome, alimenta la voluntat de poder.

**9** El text de Fina Figuerola també entra en la qüestió sobre el model normatiu de la llengua catalana, el qual es converteix en un dels temes més importants del panorama cultural en el qual es desenvolupa el Modernisme. En el cas que empreu l'edició de *Visions & cants* publicada per Edicions 62 l'any 2005, en podeu llegir una referència vinculada a l'obra de Maragall en les pàgines 33–34.

Localitzeu en el text de Fina Figuerola les línies fonamentals del debat sobre el model normatiu de la llengua catalana, així com les raons de la seva importància per al Modernisme, i després per al Noucentisme, i copieu-les.

**10** El 1900, el mateix any que es publica *Visions & cants*, la llengua catalana encara no compta amb cap model normatiu aprovat per una institució amb autoritat reconeguda. Les normes ortogràfiques, preparades principalment pel filòleg Pompeu Fabra, apareixen el 1913 a l'empara de l'Institut d'Estudis Catalans.

Recorreu a la matèria de Llengua catalana i literatura, i repasseu-ne la secció dedicada a la història contemporània de la llengua, per respondre a les qüestions següents. Consultar el lloc web de l'**Institut d'Estudis Catalans** us serà útil per fer-ho.

- a) Com incideix el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana en la cultura catalana?
- b) Com participa Maragall en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana?
- c) Com s'anomena el polític català que funda l'Institut d'Estudis Catalans?
- d) En quina ciutat i en quin any es funda l'Institut d'Estudis Catalans?
- e) En quin any es crea la Secció Filològica, en l'interior de l'Institut d'Estudis Catalans?
- f) Quin vincle existeix entre la Secció Filològica i les normes ortogràfiques de 1913?
- g) Com penetren les normes ortogràfiques a les Illes Balears i el País Valencià?
- h) Quines dades es poden destacar de la biografia de Pompeu Fabra?
- i) En quin any Pompeu Fabra publica la *Gramàtica catalana*, adoptada com a normativa?
- j) En quin any Pompeu Fabra publica el *Diccionari general de la llengua catalana*?

- k) Quina és l'activitat de l'Institut d'Estudis Catalans durant el franquisme?
- l) Qui és el president de l'Institut d'Estudis Catalans actualment?
- m) En quines seccions s'estructura l'Institut d'Estudis Catalans avui dia?
- n) Com s'anomena el president actual de la Secció Filològica?
- o) Quina tasca ha realitzat l'Institut d'Estudis Catalans sobre la gramàtica normativa?
- p) Quina tasca ha realitzat l'Institut d'Estudis Catalans sobre el diccionari normatiu?

**11** La Renaixença obre la cultura catalana contemporània i precedeix el Modernisme en el temps. De fet, la recta final de la Renaixença coincideix amb el moment inicial del Modernisme. Tradicionalment datada entre els anys 1833–1890 en termes generals, i desenvolupada arreu del domini lingüístic català, una porció considerable dels seus plantejaments s'acaba projectant damunt el Modernisme. Així, per exemple, el Modernisme assumeix l'interès de la Renaixença pels costums i els mites, encara que no en sol compartir la visió i, per tant, en sol modificar la recepció. Llegiu en el portal virtual *IletrA* la ressenya que el *Nou diccionari 62 de la literatura catalana* dedica a **la Renaixença** i responeu a les qüestions següents:

- a) Quina és la principal voluntat cultural de la Renaixença?
- b) Quines són les manifestacions del clima cultural propiciat per la Renaixença?
- c) Es pot afirmar que la Renaixença únicament emergeix en la literatura?
- d) Quines institucions es converteixen en plataformes de la Renaixença?
- e) Quins són els principals instruments de difusió de la Renaixença?
- f) Què suposa la restauració dels Jocs Florals per a la Renaixença?
- g) Quins instruments culturals promou la Renaixença?
- h) Quins mites culturals i polítics crea la Renaixença?
- i) Quins són els principals noms propis de la Renaixença quant al conreu de la poesia?
- j) Quins són els principals noms propis de la Renaixença quant al conreu de la prosa?
- k) Quins són els principals noms propis de la Renaixença quant al conreu del teatre?
- l) Quines són les línies més rellevants de la Renaixença a les Illes Balears?
- m) Quines són les línies més rellevants de la Renaixença al País Valencià?

**12** El romanticisme emergeix a Alemanya i Gran Bretanya en el darrer tram del segle XVIII per acabar implantant-se a la resta d'Europa durant el segle XIX. Es tracta d'un ampli moviment cultural que, des de l'ambigüitat i l'ambivalència, aconsegueix combinar idees oposades. La seva influència es detecta en la Renaixença i el Modernisme.

La ressenya sobre **la Renaixença** del portal virtual *IletrA* apunta la manera com el romanticisme, en bona mesura, constitueix el revulsiu de la Renaixença. Localitzeu-hi les referències a la connexió entre el romanticisme i la Renaixença i resumiu-les.

**13** El romanticisme proporciona una cobertura a la Renaixença que es continua mantenint durant el Modernisme. Així, doncs, estudiar el romanticisme ajuda a comprendre no sols la Renaixença sinó també el Modernisme. Llegiu en el portal virtual *IletrA* la ressenya que el *Nou diccionari 62 de la literatura catalana* dedica al **romanticisme** i responeu a les qüestions següents:

- a) Quins canvis socials es projecten damunt la cultura europea durant el romanticisme?
- b) Quines línies fonamentals caracteritzen el programa del romanticisme?



- c) Quina paraula i, per tant, quina idea es converteix en divisa del romanticisme?
- d) Què significa la professionalització de l'artista, en el marc del romanticisme?
- e) Quins noms propis de la cultura europea poden exemplificar el romanticisme?
- f) En quin moment es detecta la introducció del romanticisme en la cultura catalana?
- g) Per què una part representativa dels romàntics catalans s'expressa en castellà?
- h) Quins noms propis del romanticisme català destaquen entre els anys 1844–1870?
- i) Quins noms propis del romanticisme català destaquen a partir de 1870?
- j) Quines publicacions catalanes emparen el romanticisme per acabar divulgant-lo?
- k) Quin paper desenvolupen els Jocs Florals en el marc del romanticisme?

14

El Noucentisme succeeix el Modernisme en el temps. De fet, el moment final del Modernisme conviu amb l'inicial del Noucentisme. Tradicionalment datat entre els anys 1906–1923 en termes generals, i únicament desenvolupat a Catalunya, manté viu el propòsit de convertir la cultura catalana en una cultura europea. Encara que no en dissimula el rebuig, i en proposa la superació, el Noucentisme, en part, culmina les aspiracions del Modernisme. Llegiu en el portal virtual lletrA la ressenya que el *Nou diccionari 62 de la literatura catalana* dedica al **Noucentisme** i responeu a les qüestions següents:

- a) Quina relació existeix entre els termes *Noucentisme*, *Quattrocento* i *Cinquecento*?
- b) Quin joc de paraules s'amaga darrere el terme *Noucentisme*?
- c) Quin nom propi de la cultura catalana s'erigeix en l'ideòleg del Noucentisme?
- d) Com s'acaba definint el Noucentisme en el marc de la història cultural catalana?
- e) Quins elements del Modernisme troben ressò en el Noucentisme?
- f) Quins elements del Modernisme coneixen un rebuig per part del Noucentisme?
- g) Quina classe social assumeix la feina d'impulsar el Noucentisme?
- h) Quines línies ideològiques acaben confluint en l'articulació del Noucentisme?
- i) Quin és el contingut del concepte *imperialisme* proposat pel Noucentisme?
- j) Quin és el contingut del concepte *arbitrarietat* proposat pel Noucentisme?
- k) Quin és el contingut del concepte *classicisme* proposat pel Noucentisme?
- l) Quin és el contingut del concepte *mediterranisme* proposat pel Noucentisme?
- m) Quin és el contingut del concepte *civilitat* proposat pel Noucentisme?
- n) Quina relació existeix entre el Noucentisme i el catalanisme polític?
- o) Quines institucions es creen a causa de l'impuls del Noucentisme?
- p) Quines publicacions destaquen per difondre les idees del Noucentisme?
- q) Quina influència exerceix el Noucentisme sobre el model de llengua normativa?
- r) Quin paper juga la poesia sobre la resta de gèneres literaris en el Noucentisme?
- s) En quina situació es troba la novel·la durant el Noucentisme?
- t) Quins gèneres literaris diferents de la poesia es creen durant el Noucentisme?
- u) Com percep el Noucentisme l'obra i les idees de Maragall?

15

Una vegada resoltes les activitats anteriors, podeu deduir que el fet que el Modernisme s'encavalqui en el temps amb la Renaixença —i, per tant, amb el romanticisme— i el Noucentisme determina que

intel·lectuals modernistes com Maragall comparteixin experiències amb intel·lectuals renaixentistes i noucentistes.

Cerqueu la informació necessària per classificar els intel·lectuals següents, coetanis de Maragall, depenent de la seva adscripció a la Renaixença, el Modernisme i el Noucentisme. Per resoldre l'activitat, considereu que, entès en un sentit ampli, els intel·lectuals característics de les estètiques realista i naturalista, així com els de l'anomenada escola mallorquina, pertanyen a la Renaixença.

Guerau de Liost, Àngel Guimerà, Josep Carner, Joan Alcover,  
Raimon Casellas, Jacint Verdaguer, Eugeni d'Ors, Víctor Català,  
Josep M. López Picó, Josep Pous Pagès, Víctor Balaguer, Frederic Soler,  
Prudenci Bertrana, Martí Genís Aguilar, Santiago Rusiñol, Narcís Oller

## 2 La trajectòria de Joan Maragall

La vida de Joan Maragall es desenvolupa entre els anys 1860–1911. Les activitats proposades a continuació precisament aprofundeixen en els aspectes de la seva evolució personal rellevants des d'una perspectiva cultural. Per aconseguir-ho, haureu de localitzar determinades referències biogràfiques i literàries per classificar-les, examinar-les i ordenar-les. També haureu de comparar circumstàncies experimentades per Maragall amb les viscudes per altres autors i haureu de meditar sobre el que n'han opinat altres intel·lectuals.

- 1 Els enunciats següents destaquen esdeveniments corresponents a la trajectòria biogràfica i intel·lectual de Maragall. Subratllen fites de la seva vida i, sobretot, de la seva producció literària. Relacioneu cadascun dels esdeveniments amb un any concret. Per fer-ho, haureu de tenir en consideració l'entrada sobre Maragall en [enciclopèdia.cat](http://enciclopèdia.cat) i la semblança de la filòloga Glòria Casals en [lletres.com](http://lletres.com).

- 1860** Inicia la seva activitat professional com a advocat.
- 1879–1884** Contreu matrimoni amb Clara Noble, filla d'una acabalada família angloandalusa.
- 1881** Presideix l'Ateneu Barcelonès, alhora que publica «Elogi de la paraula» i *Les disperses*.
- 1882** Els Jocs Florals de Barcelona el proclamen Mestre en Gai Saber.
- 1884** Descobreix l'obra i el pensament de Nietzsche.
- 1885** Enric Prat de la Riba li ofereix dirigir *La Veu de Catalunya*, cosa que acaba rebutjant.
- 1888** Cursa la llicenciatura en Dret a la Universitat de Barcelona.
- 1890** Inicia l'estudi de l'alemany, cosa que li permet traduir Goethe, Nietzsche i Wagner.
- 1891** Neix a Barcelona, fill d'un fabricant tèxtil.
- 1893** La Lliga Regionalista li ofereix presentar-se a les eleccions, cosa que acaba rebutjant.
- 1895** Publica *Enllà* i participa en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana.
- 1897** Ingressa en la redacció del *Diario de Barcelona*, diari de tendència conservadora.
- 1898** Publica el seu poema programàtic «L'oda infinita».
- 1900** Inicia la redacció de les anomenades «Notes autobiogràfiques» dels vint-i-cinc anys.
- 1903** Publica diferents textos que acaben esdevenint en programàtic «Elogi de la poesia».
- 1904** Publica *Seqüències*, abans de morir a Barcelona.



- 1905** Es publica *Nausica*, pòstumament.
- 1906** Publica *Visions & cants*, després de morir el seu pare.
- 1907** Publica *Poesies*, el seu primer recull de poemes.
- 1911** Descobreix l'obra de Goethe, la qual l'entusiasma des del primer moment.
- 1913** Se suïcida el seu amic Josep Soler Miquel.

**2** *El meu avi* era un programa de Televisió de Catalunya en el qual es divulgaven les trajectòries biogràfica i intel·lectual dels personatges més importants del segle xx. Manllevava el títol a una havanera catalana, força coneguda, mitjançant la qual s'aspirava a homenatjar els soldats morts durant la guerra de Cuba el 1898. Maragall precisament hi reflexiona en algunes de les composicions aplegades en *Visions & cants*.

Televisió de Catalunya va dedicar *El meu avi* a Maragall el 2001. Cerqueu en el portal [Edu3.cat](http://Edu3.cat) el programa «Pròxima estació... Maragall». Després de veure'l, responeu a les qüestions següents, en les quals heu d'analitzar detalls concrets de la seva biografia i la seva personalitat:

- a) Com defineixen el poeta els diferents membres de la seva família?
- b) Com es pot entendre el matrimoni en la mentalitat del poeta, segons Pere Maragall?
- c) Quines són les característiques de la família de Clara Noble, la dona del poeta?
- d) Per quins motius penseu que el poeta i la seva dona es parlen en espanyol?
- e) Quins avantatges penseu que el fet de viure de renda pot tenir per al poeta?

**3** El programa «Pròxima estació... Maragall» esbossa la faceta literària de Maragall recorrent a diversos textos i testimonis. Alguns d'aquests testimonis precisament són especialistes en la seva obra artística. Resseguiu-los i responeu a les qüestions següents:

- a) Quins dels diaris en els quals el poeta publica articles s'esmenten en el programa?
- b) Quines característiques presenten els diaris en els quals publica el poeta?
- c) Quins temes tracta el poeta en els seus articles? Per què escull aquests temes?
- d) Quins textos del poeta se citen en el programa en diferents moments?
- e) Quines repercussions té l'article «La iglésia cremada» entre la burgesia de Barcelona?
- f) Quina importància tenen les reflexions de l'article «La ciutat del perdó»?
- g) Com es presenta el poeta en les «Notes autobiogràfiques», segons Glòria Casals?
- h) Per què el poema «L'oda infinita» té un caràcter programàtic, segons Glòria Casals?
- i) De quina manera el poeta testimonia la seva època en el poema «Paternal»?
- j) Com es pot entendre el poema «Oda a Espanya», segons Glòria Casals?
- k) Quin aspecte del poema «Cant espiritual» es destaca en el programa?

**4** El programa «Pròxima estació... Maragall» també reflexiona sobre la dimensió i la projecció intel·lectuals de Maragall. En concret, les persones entrevistades entren a valorar elements emblemàtics de la seva obra artística, a més de la influència exercida en la seva època i des de la seva època. Partint d'aquest programa, responeu a les qüestions següents, les quals us plantegen que analitzeu detalls específics de la capacitat de Maragall per aixecar una literatura d'idees:

- a) Per què Glòria Casals opina que el poeta és un escriptor realista?
- b) Quins són els amors literaris del poeta, segons Joan Anton Maragall?
- c) Com es relaciona el poeta amb el paisatge, segons Josep M. Ballarín i Pasqual Maragall?

- d) Com es pot entendre l'expressió *moment d'eternitat*, segons Josep M. Ballarín?
- e) Quines són les virtuts del llenguatge literari del poeta, segons Joan Anton Maragall?
- f) Quins autors alemanys interessin, i fins i tot tradueix al català, el poeta?
- g) Per què el poeta es pot considerar un intel·lectual, segons Patrícia Gabancho?
- h) Per què Patrícia Gabancho es refereix a l'actualitat intel·lectual del poeta?
- i) Quina evolució sofreix la divulgació de l'obra del poeta, segons Pere Maragall?
- j) Quins elements certifiquen que el poeta s'ha convertit en patrimoni col·lectiu?

**5** Maragall basteix una obra literària polièdrica en relació amb els seus múltiples interessos biogràfics i intel·lectuals. Encara que de vegades ho pugui semblar, no es tracta d'una obra exclusivament poètica. De fet, també escriu articles d'opinió i prepara traduccions d'autors estrangers. La poesia i les traduccions ajuden a renovar el panorama cultural català en el marc del Modernisme. Però els articles d'opinió el projecten damunt la societat de la seva època, per a la qual es transforma en una autèntica veu cívica.

Tenint en consideració les dades que heu après en resoldre les activitats anteriors, empreu les paraules de les llistes per completar els textos següents. Es tracta de dues síntesis de les característiques més importants de la trajectòria biogràfica i intel·lectual de Maragall:

- a) romanticisme, Nietzsche, social, literatura, aristocràtic, Barcelona, tèxtil, benestant, crisi, rendista, burgesia, mediocritat

---

*Joan Maragall neix a ..... el 1860. En aquell moment, la seva família regenta un negoci ....., motiu pel qual s'adscriu a la ..... Des que és ben petit, la família espera que compleixi les expectatives creades entorn seu: que dirigeixi el negoci, que entri en la burgesia i que desenvolupi una vida ..... Però la idea no l'atreu gens perquè considera que la burgesia de la seva època es caracteritza per la ..... El xoc amb els interessos familiars es tradueix en una ..... ben forta. (De fet, acaba travessant episodis similars per culpa de trencaments personals durant tota la seva vida. La interiorització de l'enorme complexitat ....., a més, també hi contribueix en alguns moments.) El conflicte entre els interessos familiars i els propis es resol amb la seva incorporació en la burgesia, cosa que li permet viure com un ..... Es pot dedicar així al conreu de la ..... sense esperar-ne guanys. Perfumar la seva vocació i la seva activitat amb un cert ..... afaforeix entorn seu la cristal·lització d'un aire ..... que s'envigoreix amb les lectures i les traduccions de ....., entre altres autors alemanys.*

---

- b) Homer, reconeixement, revistes, Dret, edició, redacció, *Nausica*, Goethe, burgesia, poemaris, cultura, Novalis, Ateneu Barcelonès

---

*Joan Maragall es llicencia en ..... el 1884, encara que no exerceix gaire com a advocat. S'incorpora en la ..... del Diario de Barcelona el 1890. Això no obstant, publica textos en bona part dels diaris i les ..... culturalment més importants en la seva època: L'Avenç, Catalònia, La Renaixença i La Veu de Catalunya. La seva activitat periodística cerca que la ..... de Barcelona es renovi i que la ..... de Catalunya connecti amb els nous corrents europeus. Es casa amb Clara Noble el 1891. El mateix dia del seu matrimoni un grup d'amics l'obsequia amb l'edició d'alguns dels seus textos, cosa que s'ha d'interpretar com un autèntic ..... literari. D'aleshores ençà, publica un total de cinc .....: Poesies (1895), Visions & cants (1900), Les disperses (1904), Enllà (1906) i Seqüències (1911). Les seves traduccions permeten que, per primera vegada, es difonguin en català autors com ....., Nietzsche i ..... Participa en la vida de moltes institucions, entre les quals es poden subratllar l'..... i l'Institut d'Estudis Catalans. Emmalalteix i mor a Barcelona el 1911. La seva tragèdia ....., la qual recrea un episodi concret de l'obra d'....., ja es publica pòstumament.*

---

**6** Els diferents perfils biogràfics sobre Maragall solen insistir en el fet que sofreix diverses crisis durant la seva vida. Es tracta de crisis que sempre es resolen d'una manera positiva perquè, en darrera instància, en reorienten la trajectòria biogràfica i intel·lectual.

Les primeres crisis de Maragall són les del temps de l'adolescència i la joventut. Les provoca el xoc entre els seus interessos i els familiars. Ell aspira a convertir-se en poeta, mentre que el seu pare malda per incorporar-lo al negoci. L'entrada sobre Maragall en [enciclopèdia.cat](http://enciclopedia.cat) ho resumeix a la perfecció en el primer paràgraf. Per un altre costat, ell també s'hi refereix en les «Notes autobiogràfiques» dels vint-i-cinc anys, un text iniciat el 1885. Tingueu en consideració l'entrada en [enciclopèdia.cat](http://enciclopedia.cat), així com els fragments de les «Notes autobiogràfiques» reproduïts a continuació, i responeu a les qüestions següents:

---

*Vint y cinch anys. La flor de la joventut ja ha passat. Ja sóch home. És notable qu'un sia «home» en lo sentit de plenitut física y de drets, precisament aixís que s'ha acabat lo temps més hermós de la vida. [...]*

*Sóch un ver artista o un artista incomplert, o senzillament un «dilettante» entusiasta? Fa més de deu anys qu'aquest dubte me rosegua. Pro puch assegurar una cosa: [...] me sento més poeta que lo que mostran serho molts que'l públich anomena tals. [...]*

*He sigut ditxós en dos temps: fins a quinze anys y dels dinou als vint y quatre; are no sóch ni felís ni malhaurat. Vaig ser verament malhaurat dels quinze al dinou. Era ditxós los quinze primers anys de ma vida perquè vivia constantment d'il·lusions que creya se realisarian a son temps, o bé perquè las il·lusions me satisfeyan per si solas. [...]*

*L'edat crítica, la dels quinze als vint, fou pera mi la més ingrata. Comensà lo mal estar un any antes d'acabar lo Batxillerat. Envanesat ab allò que'n deyan ser talent, objecte de tota mena de consideracions y alabansas, farsit lo cap de novelas romànticas que devorava ab furor, que'm feyan plorar a llàgrima viva, que desvetllavan en mi sentiments elevadíssims pro vuyts, «quijotescos», obtenint las millors notas acadèmicas, tenint, en una paraula, format de mi mateix un concepte elevadíssim, vaig ser bruscamment arrenecat de devant dels llibres y colocat devant de la taula del trevall en la indústria a què venia destinat, y posat en cert modo, en la condició de poch més qu'un aprenent. [...]*

*Pro com totas aquestas tendèncias eran absolutament oposadas a n'allò que los qu'habian de guiar mos primers pasos en la societat creyan qu'era convenient pera mi, s'inicià una lluyta desesperada que [...] a vegadas eixia a fora en escenas deplorables. [...]*

*Jo desde molt temps venia dihent a tothom que volia escoltarme que la meva vocació era la carrera d'advocat. Això no era cert, pro jo no mentia. La meva vocació era sortirme d'una esfera, que a efecte de tant llegir novelas y de lo que s'habia exagerat mon talent considerava massa grossera pera mi; la meva vocació era fregarme ab la joventut ilustrada al mateix temps qu'adquirir coneixements superiors, perquè jo creya llavors en la ciència. Y la carrera d'advocat m'era simpàtica per un no se què d'aristocràtic que jo hi veyia y perquè comprenia rams del saber humà que se m'havian fet los més simpàtics durant lo batxillerat: filosofia, història, literatura. [...]*

*Jo, que m'havia fet l'il·lusió d'esser cèlebre o poch menos a vint anys, ne tinch vint y cinch y pico, y si are'm morís podria endurmen al altre món (que s'acostuma a dir) la tranquila seguritat de no omplir ni mitja ratlla de la crònica local y, la veritat, ja tant se m'en dóna. Són ja definitivament cendras fredas los fochs de la joventut? Que dimoni! Jo bé sento encare alguna cosa de tant en tant. [...]*

*Aquí acaba la meva joventut. Una obra de geni, lo «Werther», me convertí de noy en jove. Un fet, la pèrdua de la meytat de la fortuna de casa, me converteix de jove en home. Edat la més hermosa de la vida, adéu per sempre! Ilusions d'amor y glòria, a Déu siau.*

---

- a) Què podeu afirmar sobre l'ortografia emprada pel poeta en el text?
- b) En quin moment de la fixació de la normativa catalana escriu el text?
- c) Quins episodis de la biografia del poeta podeu detectar en el text?
- d) Quines etapes biogràfiques distingeix, en repassar aquests vint-i-cinc anys?
- e) En què es basa per distingir aquestes etapes biogràfiques?
- f) Quines crisis travessa durant aquests vint-i-cinc anys segons el text?
- g) Quin estat d'ànim el caracteritza, en el moment d'escriure el text?
- h) Per què se sent així en el moment d'escriure el text?
- i) Quin debat planteja, en el segon dels fragments reproduïts?
- j) Quina és la seva vocació segons el text?
- k) Quina informació teniu de la novel·la *Les desventures del jove Werther* i el seu autor?
- l) Quins elements propis del romanticisme detecteu en el text?
- m) Coneixeu altres autors que hagin convertit les desavinences familiars en literatura?

**7** El 1888 Maragall publica «L'oda infinita» en *La Il·lustració Catalana*. Per unanimitat, la crítica opina que es tracta d'un text programàtic perquè estableix les línies a desenvolupar en el marc de la seva creació poètica. També opina que es tracta d'un text expositiu perquè, juntament amb els anomenats «Elogi de la paraula» i «Elogi de la poesia», publicats el 1903 i el 1907, presenta al lector els fonaments de la seva teoria poètica. En tot cas, marca un abans i un després en la seva trajectòria poètica.

El 1895 Maragall situa «L'oda infinita» en iniciar el llibre *Poesies*, el seu primer recull estructurat de poemes, cosa que en reforça tant el caràcter programàtic com el caràcter expositiu acabats de comentar. Llegiu-lo ara i responeu a les qüestions següents:

**Tinc una oda començada**  
*que no puc acabar mai;*  
*dia i nit me l'ha dictada*  
*tot quant canta en la ventada,*  
*tot quant brilla per l'espai.*

*Va entonar-la ma infantesa*  
*entre ensomnis d'amor pur;*  
*decaiguda i mig malmesa,*  
*joventut me l'ha represa*  
*amb compàs molt més segur.*

*De seguida, amb veu més forta,*  
*m'han sigut dictats nous cants;*  
*pro, cada any que el temps s'emporta,*  
*veig una altra esparsa morta*  
*i perduts els consonants.*

*Ja no sé com començava*  
*ni sé com acabarà,*  
*perquè tinc la pensa esclava*  
*d'una força que s'esbrava*  
*dictant-me-la sens parar.*

*I aixís sempre, a la ventura,*  
*sens saber si lliga o no,*  
*va enllaçant la mà insegura*  
*crits de goig, planys d'amargura,*  
*himnes d'alta adoració.*

*Sols desitjo, per ma glòria,*  
*que si algú aquesta oda sap,*  
*al moment en què jo mòria,*  
*me la diga de memòria*  
*mot per mot, de cap a cap.*

*Me la digui a cau d'orella*  
*esbrinant-me, fil per fil,*  
*de la ignota meravella*  
*que a la vida ens aparella*  
*el teixit ferm i subtil.*

*I sabré si en lo que penses*  
*— ¡oh poeta extasiat! —*  
*hi ha un ressò de les cadences*  
*de l'aucell d'ales immenses*  
*que nia en l'eternitat.*

- a) Quins elements tradicionalment caracteritzen l'oda com a composició poètica?
- b) El poeta escriu gaires odes, durant la seva trajectòria? N'heu localitzat alguna?
- c) Penseu que el poema presenta les característiques pròpies de l'oda?

- d) Què pot simbolitzar la paraula «oda» en el poema?
- e) En quina mesura la poesia respon a una vocació, segons el poeta?
- f) Com es refereix a la inspiració en les estrofes primera i quarta?
- g) A quins episodis biogràfics es refereix en les estrofes segona i tercera?
- h) Com es refereix a la mort en les tres darreres estrofes?
- i) Quines relacions estableix entre la creació i la transcendència en la darrera estrofa?
- j) Existeixen paral·lelismes entre el poema i les «Notes autobiogràfiques»? Quins?
- k) Quines conclusions extraieu sobre les idees poètiques de Maragall?

**8** Entre els anys 1903–1907, Maragall sistematitza la seva teoria poètica, l'anomenada teoria de la paraula viva. El 1903 l'exposa en un discurs pronunciat a l'Ateneu Barcelonès que es coneix com «Elogi de la paraula». El 1907 en revisa les idees bàsiques per escriure «Elogi de la poesia».

En termes generals, la teoria de la paraula viva defensa que els poetes són els únics que posseeixen la virtut de retornar el seu veritable sentit a les paraules, perquè són els únics que conserven intacta la capacitat d'emocionar-se. En conseqüència, la poesia s'entén com l'art de l'emoció. En la seva revista digital sobre literatura i traducció, l'associació PEN Català reproduïx les reflexions del filòleg Arthur Terry sobre la teoria de la paraula viva i, en particular, sobre els elogis acabats de citar. Tenint en consideració aquestes reflexions, llegiu ara els fragments dels elogis reproduïts a continuació i expliqueu-ne les idees principals:

---

**a)** *I quan els poetes sàpiguen ensenyar-nos-el aquest llenguatge sublim, i fer-nos oblidar tot altre, després d'haver-lo oblidat ells mateixos, llavors vindrà el regne llur, i tots parlarem encantats per la música creadora. Tots parlarem mig cantant amb veu sortida de la terra de cadascú, menyspreant l'artifici de llengües convencionals i cadascú s'entendrà només amb qui s'hagi d'entendre; però quan parli del fons de l'ànima amb amor, es farà entendre de tots aquells que en encantament d'amor l'escoltin: perquè en amor succeeix això, que mig entendre una paraula és entendre-la més que entendre-la del tot, i no hi ha altre llenguatge universal que aquest.* («Elogi de la paraula»)

---

**b)** *Poesia és l'art de la paraula, entenent per Art la bellesa passada a través de l'home, i per Bellesa la revelació de l'essència per la forma. Forma vull dir l'empremta que en la matèria de les coses ha deixat el ritme creador. Perquè, consistint la creació en l'esforç diví a través del caos, en l'essència de l'esforç està el ritme, o sia alternació d'acció i repòs. Així el trobem en el moure's les onades en la mar, i en el petrificat oneig de les muntanyes; en la disposició de les branques en el tronc, i en l'obrir-se de les fulles; en els cristalls de les pedres precioses, i els membres de tot cos animal; en l'udol del vent i el de les bèsties, i en el plor de l'home.* («Elogi de la poesia»)

---

**9** L'any 1968 el prosista Josep Pla publica «Joan Maragall. Un assaig», en el llibre *Tres biografies*. Aquesta aproximació no aporta gaire al coneixement de l'obra literària de Joan Maragall. El seu interès més aviat radica que, fins i tot quan parla de la seva obra literària, n'elabora un dibuix des d'una perspectiva humana. Heu constatat que Joan Maragall incorpora molts detalls de la seva trajectòria biogràfica en elaborar els textos. Però no sabeu què en pensen els qui el tracten. Llegiu amb atenció el fragment de «Joan Maragall. Un assaig» reproduït a continuació i anoteu les impressions que l'un suscita en l'altre.

---

*Hi ha una cosa sorprenent, en efecte, en la poesia de Maragall: és un poeta que escriu una poesia que no té res a veure amb la poesia del seu temps — d'ací i de fora d'ací. La seva temàtica és optimista i exultant. Maragall està fora de la temàtica poètica del seu moment. Accepta la vida tal com és, impàvidament (com Goethe), i considera que l'existència és una cosa tan enorme, tan decisiva, que el mer fet de viure és per a ell l'essència de la felicitat, la constatació definitiva. És un home feliç i, per tant, un poeta feliç. En la seva obra els versos d'aquest sentit són abundants. [...] Si la poesia del seu temps és una revolta contra la vida, una afirmació d'incomoditat i de misèria, ell manté un optimisme*



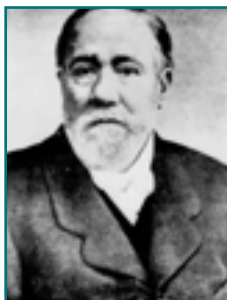
*còsmic permanent. [...] Deduí les seves idees sobre la poesia del seu encís davant el món, la bellesa del qual ningú no li podia prendre. Passà per la vida encisat i enfervorit, sempre disposat a entrar en un estat de titil·lació, d'emoció, davant les tantes meravelles que l'existència suscita.*

- 10** Les activitats anteriors permeten entreveure que Joan Maragall constitueix un personatge de la seva època per la capacitat de connectar amb les inquietuds culturals i socials del moment i per la capacitat de projectar les seves postures damunt aquestes mateixes inquietuds. Es tracta d'una actitud que, necessàriament, el vincula als personatges més importants del darrer tram del segle XIX i el primer del segle XX. Podeu observar a continuació la imatge d'alguns dels personatges amb els quals es vincula Joan Maragall durant la seva trajectòria. Relacioneu correctament cada imatge amb un dels noms i amb un dels esbossos biogràfics. Us pot ser d'utilitat consultar l'enllaç [enciclopèdia.cat](http://enciclopedia.cat).

1



2



3



4



5



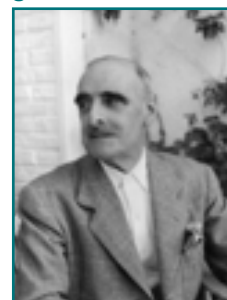
6



7



8



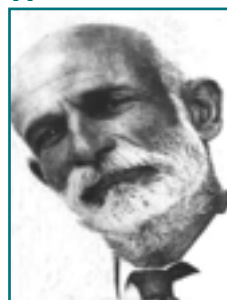
9



10



11



12



13



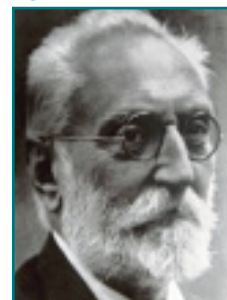
14



15



16



Víctor Català, Miguel de Unamuno, Miquel dels Sants Oliver,  
Francisco Giner de los Ríos, Josep Carner, Eugeni d'Ors, Francesc Cambó,  
Francesc Pi Margall, Joan Mañé Flaquer, Lluís Domènech Montaner,  
Francesc Matheu, Àngel Guimerà,

Enric Prat de la Riba, Antoni Gaudí, Antoni Rubió Lluch, Josep Torras Bages

- a) Es tracta d'un dels polítics catalanistes fundadors de la Lliga Regionalista. Es mostra partidari d'intervenir en la política estatal i acaba esdevenint ministre. Joan Maragall hi manté relació.
- b) Es tracta de l'escriptora modernista Caterina Albert Paradís, la qual escriu amagant-se sota un pseudònim masculí. Joan Maragall hi manté una relació epistolar. De fet, Maragall és la primera persona dels cercles intel·lectuals a la qual revela la seva vertadera identitat.
- c) Es tracta d'un periodista que acaba dirigint el *Diario de Barcelona*, el mirall de la burgesia de Barcelona, des de posicions liberal-conservadores. Joan Maragall s'hi incorpora llavors.
- d) Es tracta d'un dramaturg romàntic adscrit a la Renaixença. Ocupa la presidència de l'Ateneu Barcelonès. Joan Maragall és el secretari general de la institució durant la seva presidència.
- e) Es tracta d'un capellà que impulsa diverses iniciatives adreçades a catalanitzar l'Església del país. Joan Maragall comenta les seves pastorals després de ser consagrat bisbe de Vic.
- f) Es tracta d'un intel·lectual andalús que desenvolupa la seva activitat en l'àmbit de l'educació i la pedagogia. Funda la Institución Libre de Enseñanza. Joan Maragall hi entra en contacte arran d'un viatge d'aquest a Barcelona.
- g) Es tracta d'un escriptor proper a la Renaixença i els seus postulats, encara que posseeix un perfil indiscutiblement propi. Dirigeix *Il·lustració Catalana*. Joan Maragall hi comença a col·laborar d'una manera estable durant el període en el qual la dirigeix.
- h) Es tracta de l'intel·lectual que acaba exercint com a ideòleg del Noucentisme des de *La Veu de Catalunya*. En alguna ocasió, polemilitza amb Joan Maragall a causa de qüestions poètiques, encara que col·laboren sovint.
- i) Es tracta d'un polític federalista que arriba a presidir la Primera República espanyola. Inspira diverses iniciatives federalistes i republicanes. Joan Maragall hi manté relació.
- j) Es tracta d'un arquitecte que participa en la fundació de la Lliga Regionalista, de la qual s'acaba separant. Succeeix Joan Maragall en la presidència de l'Ateneu Barcelonès.
- k) Es tracta d'un historiador de la cultura catalana. Presideix l'Institut d'Estudis Catalans en el moment en el qual Joan Maragall participa en les sessions de la seva Secció Filològica.
- l) Es tracta d'un profund intel·lectual castellà, integrant de la Generació del 98 i rector de la Universitat de Salamanca. Joan Maragall hi manté un intens intercanvi epistolar.
- m) Es tracta de l'arquitecte modernista per excel·lència, autor del parc Güell i la casa Milà. El temple de la Sagrada Família constitueix una bona mostra de les seves conviccions cristianes. Joan Maragall n'és amic.
- n) Es tracta d'un dels polítics catalanistes fundadors de la Lliga Regionalista. Presideix la Diputació de Barcelona i la Mancomunitat de Catalunya, des de les quals impulsa la reconstrucció del país. Joan Maragall s'hi relaciona per les col·laboracions en *La Veu de Catalunya*.
- o) Es tracta del poeta més representatiu del Noucentisme, col·laborador de *La Veu de Catalunya*. És un dels joves intel·lectuals catalanistes que visita Joan Maragall a casa seva.
- p) Es tracta d'un intel·lectual mallorquí, establert a Barcelona, que defensa posicions federalistes. Dirigeix el *Diario de Barcelona*, del qual Joan Maragall és col·laborador.





E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R



## Lectura de les «Visions»

E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A



Fixeu-vos que Joan Maragall organitza *Visions & cants* en tres seccions, anomenades «Visions», «Intermezzo» i «Cants», encara que només es refereix a dues en el títol. Les «Visions» apleguen els poemes «El mal caçador», «Joan Garí», «El comte Arnau», «L'estimada de Don Jaume» i «La fi d'en Serrallonga». D'acord amb el mateix Joan Maragall, es tracta d'uns poemes que es caracteritzen per abordar el tema de «las *madres* del alma catalana» en el marc del Modernisme. Les activitats plantejades a continuació us permeten una lectura no sols introductòria, sinó sobretot conjunta de les «Visions». Així, doncs, us proporcionen els elements necessaris per comprendre globalment la primera secció de *Visions & cants*.

- 1 Llegiu cadascuna de les explicacions següents després de repassar els poemes aplegats en les «Visions». Tal com podeu comprovar, constitueixen indicacions sobre els personatges, històrics i llegendaris, literàriament reelaborats en els textos. Relacioneu cadascuna de les explicacions amb un dels poemes en virtut del contingut. D'aquesta manera, acabareu coneixent la tradició, històrica o llegendària, damunt la qual Joan Maragall en fonamenta l'escriptura. També acabareu detectant la situació cultural i social en la qual inscriu la tasca intel·lectual a cada moment.
  - a) Es tracta d'una antiga llegenda catalana novament popularitzada per Jacint Verdaguer en l'època de Joan Maragall. Riquilda, una filla del comte Guifré el Pilós, posseïda pel dimoni, tempta un eremita establert al massís de Montserrat, el qual l'assassina després de violar-la. A causa d'aquest comportament tan inhumà, el papa el condemna a viure com si fos un animal, de manera que ha de caminar a quatre potes. Transcorregut el temps, uns soldats del comte el capturen pensant-se que no és sinó una bèstia. En portar-l'hi, el fill petit, acabat de néixer, miraculosament comença a parlar demanant perdó per a l'eremita.
  - b) Es tracta d'una recreació de la biografia del bandoler Joan Sala Ferrer, personatge històric de l'època moderna popularitzat, i en bona mesura mitificat, per Víctor Balaguer durant la Renaixença. Joan Sala històricament és fill de pagesos benestants arrenglerats amb els nyerros, un dels bàndols que componen la noblesa catalana medieval i moderna. Múltiples circumstàncies personals l'empenyen al bandolerisme, amb les violències consegüents, motiu pel qual mor executat. Això no obstant, la tradició el relaciona a valors considerats virtuoses des de diverses perspectives. Així, per exemple, l'enfrontament amb les tropes castellanes n'afavoreixen la incorporació en l'imaginari col·lectiu entre els herois del catalanisme. Per un altre costat, determinats episodis de la biografia, vinculats al caràcter, n'articulen la imatge d'un justicier que cerca l'equilibri social robant als poderosos per afavorir els desvalguts.
  - c) Es tracta d'una referència històrica a la conquesta de Mallorca protagonitzada pel rei Jaume I el 1229. La Renaixença no sols transforma l'esdeveniment en un episodi gairebé mític de la història catalana, sinó que magnifica el rei fins a incorporar-lo entre els personatges rellevants de l'imaginari col·lectiu. Joan Maragall, sens dubte, entronca amb l'interès de la Renaixença per la conquesta de Mallorca. Això no obstant, la seva reelaboració sembla que sobretot arrela en el relat fixat en el *Llibre dels fets*, cosa que deixa entreveure un coneixement personal de l'obra medieval.
  - d) Es tracta d'una llegenda antiga, originàriament germànica, però posteriorment cristianitzada, difosa a l'àrea europea i, en particular, a l'àmbit pirinenc, indret per on sembla que penetra al nord de Catalunya. Per mitjà de la imatge d'un cavaller, el qual es dedica a perseguir feres amb uns gossos, intenta proporcionar una explicació a fenòmens meteorològics nocturns associats a la boira i el vent. Però la versió cristianitzada acaba sent més coneguda que la versió original. La versió cristianitzada parla d'un noble que abandona una missa per anar darrere els seus gossos, els quals persegueixen una llebre, motiu pel qual es converteix en un condemnat obligat a vagar durant l'eternitat a la recerca d'una caça inassolible i, per tant, impossible.
  - e) Es tracta d'una antiga llegenda catalana de la qual es va fer una nova versió durant la recta final de l'època moderna i la Renaixença. Parla d'un noble que efectua visites clandestines a un monestir

desplaçant-s'hi per túnels subterranis. La conducta provoca que, en morir, passi a convertir-se en un condemnat obligat a vagar per les muntanyes durant l'eternitat. De tant en tant, s'apareix a la dona expressant-li el desig de veure les filles. Joan Maragall més aviat en proporciona un comentari literàriament enriquit amb diversos elements provinents de llegendes europees entre les quals es poden donar interseccions o semblances. Així, per exemple, el relat del noble que ha d'expiar els seus pecats vagant durant l'eternitat, trufat amb els rumors sobre els monestirs condemnats per pràctiques immorals, es combina amb el del que ha de córrer rere un objectiu finalment impossible.

**2** Les explicacions de l'activitat anterior també proporcionen informació sobre el panorama cultural que es respira en l'època de Joan Maragall, panorama que sens dubte condiona no sols l'interès per uns determinats temes, en detriment d'uns altres, sinó fins i tot la recepció d'aquests mateixos temes. Després d'associar-los a un dels cinc poemes aplegats en les «Visions», repasseu-los i responeu a les qüestions següents:

- a) Quins poemes es basen en episodis històrics i quins, en relats llegendaris?
- b) Quins poemes acaben combinant elements històrics amb elements llegendaris?
- c) Quins poemes acaben combinant elements provinents de llegendes diferents?
- d) Quins poemes posseeixen una ambientació medieval i quins, una de moderna?
- e) Quins poemes es vinculen a circumstàncies i espais clarament cristians?
- f) Quins poemes es refereixen a personatges mitificats per l'imaginari col·lectiu català?
- g) Quins poemes parlen d'indrets mitificats per l'imaginari col·lectiu català?
- h) Quin corrent cultural s'interessa per tots aquests elements?
- i) Quins noms propis de la cultura catalana també treballen alguns d'aquests temes?
- j) Quina relació pot existir entre l'època de Joan Maragall i l'escriptura de les «Visions»?

**3** El 1900 Joan Maragall adreça una carta al músic Felip Pedrell en la qual, entre altres coses, defineix l'abast i els termes de la seva concepció de les «Visions». Es dona la circumstància que Felip Pedrell s'inscriu en una espècie de catalanisme musical, vigent en l'època de Joan Maragall, que es tradueix en la composició d'algunes obres sobre episodis, personatges i espais mitificats per l'imaginari col·lectiu. Llegiu el fragment reproduït a continuació i responeu a les qüestions següents:

---

*Ayer mismo en que recibí su carta salió en un número de la «Catalònia» (que le remito por este mismo correo) todo lo que yo pude hacer del «Comte l'Arnau» tres o cuatro años atrás. Es un fragmento de poema que junto con otros de «Joan Garí», «El mal caçador», «Don Jaume» y «Serrallonga» pensé publicar con el título Visiones; es decir, figuras de personajes legendarios catalanes tales cuales puede verlas un poeta de hoy. Me hice la ilusión de que dentro de estas Visiones, de su conjunto, se podría encontrar algo de las «madres» del alma catalana y de su evolución. Esto lo dirán los lectores cuando yo las publique reunidas en un libro de poesías que pienso imprimir este año.*

---

- a) Quina informació general podeu oferir sobre la revista *Catalònia*?
- b) Penseu que l'escriptura de les «Visions» coneix un procés unitari? Per què?
- c) Per què «El comte Arnau» té personalitat pròpia en el conjunt de les «Visions»?
- d) Quina és la definició que correspon a les «Visions» segons Joan Maragall?
- e) Esteu d'acord amb la igualtat entre «Visions» i personatges llegendaris? Per què?
- f) Penseu que les «Visions» volen actualitzar personatges i relats llegendaris? Per què?
- g) Què significa que «las madres del alma catalana» s'entreveuen en les «Visions»?
- h) L'actitud de Joan Maragall davant les «Visions» es diferencia de la de la Renaixença?

4 El 1904 Joan Maragall publica l'article «Alma catalana» en la revista *Alma española*. La revista, editada a Madrid durant els anys 1903–1904, difon textos dels escriptors Azorín, Pío Baroja, Ramiro de Maeztu i Miguel de Unamuno, els quals pertanyen a l'anomenada Generació del 98. En l'article acabat d'esmentar, Joan Maragall sembla retornar a la qüestió de «las madres del alma catalana» en afirmar que *el alma de un pueblo es el alma universal que brota al través de un suelo*. Tenint en consideració aquestes dades, trebal·leu els temes plantejats a continuació:

- Visiteu l'hemeroteca en línia del Proyecto Filosofía en Español i cerqueu-hi informació sobre la revista *Alma española*. Quines són les característiques de la revista? Quines són les raons per les quals Joan Maragall hi publica l'article «Alma catalana»?
- Reflexioneu sobre l'afirmació: *el alma de un pueblo es el alma universal que brota a través de un suelo*. Penseu que les «Visions» metafòricament creixen de la terra com si es tractessin de plantes? Per què?

5 Les «Visions» s'obren amb el poema «El mal caçador» en la tercera estrofa del qual es menciona l'olor del ginestar de Corpus. El 1904 Joan Maragall precisament publica l'article «La ginesta» en la revista *La Ilustració Catalana*. L'article en el seu conjunt sembla derivar del pensament que *el alma de un pueblo es el alma universal que brota a través de un suelo*. Llegiu-ne a continuació els fragments reproduïts i responeu a les qüestions següents:

---

*Per mi és la flor catalana, la ginesta.*

*Quan la veig en les costes de les muntanyes tan alegre i lluminosa, me sembla l'ànima del nostre poble florint. I aquella olor que fa! aquella olor de puresa forta; i aquella frescor que té! Me sembla que si ens omplíssim ben bé els esperits de l'olor de la ginesta, seríem més nosaltres mateixos: aixís, alegres, francs, bons, com bons catalans; que ella ens purificaria de les tares que tenim; i que quan algun foraster volgués donar idea de nosaltres, diria: —Mireu, és un poble que la seva flor és la ginesta. —I que tothom l'entendria de seguida; i dirien: —Oh! quin poble deu ésser!*

*Ja de petit, no sé per què (devia ésser això), la festa de Corpus me semblava la festa més catalana: sant Tomàs la festa més barcelonina, però Corpus la festa més catalana. I a mi aquella olor de ginesta em feia olor de Catalunya; què hi fareu? Era catalanista de la ginesta.*

*I ara també. Tant és que em digueu una cosa com una altra. Amb la ciència de les races i amb els fets de la història i amb estudis socials i amb el caràcter del nostre dret i amb totes les raons que vulgueu, m'arribareu a fer entendre i deixar-me ben convençut de que Catalunya és quelcom ben personal i ben distint en el món, i que per tant tenim tot el dret d'ésser lliures i de fer-nos la nostra llei. Però totes les vostres raons, ni discursos, ni llibres, ni res, me faran sentir tan català com llavors que en la quietud de la muntanya em trobo tot sol damunt d'una mata de ginesta florida. Llavors me'n podrien venir de doctors i savis i polítics a demostrar-me amb allò mateix de les races i de la història i del dret i de la sociologia que Catalunya no és tal nació, sinó una província d'una nació: jo ho escoltaria tot serenament i tan savis podrien ésser que els digués: —Vaja, teniu tota la raó; però, veieu aquesta ginesta? Sentiu l'olor? Doncs jo trobo que fa olor de Catalunya. Ja podeu desar tots els vostres arguments. Catalunya és Catalunya perquè fa olor de ginesta.*

*Podria molt ben ésser que em tractessin de boig. Però jo estic cert que aviat ne vindrien molts que voldrien ésser boigs com jo, i quan els boigs fóssim més que els savis, els savis serien els boigs; i la nostra bogeria apareixeria com la més dolça saviesa.*

*—¿Com és que no hi ha ginesta en aquesta clotada, i a l'altre vessant sí? —vaig preguntar no fa gaire. I mig rient van respondre'm: —És que la ginesta vol veure el mar.*

*—Ah! ¿la ginesta vol veure el mar? —I de seguida vaig pensar: —Doncs, ¿què és Catalunya, sinó un seguit de muntanyes que se'n van a veure el mar? Catalunya vol veure el mar. I això d'ésser muntanya i de voler veure el mar davallant-hi de pressa, és lo que fa Catalunya: és la seva ànima. Doncs, la ginesta és l'ànima de Catalunya. [...]*

*En la flor de la ginesta  
Catalunya m'ha parlat;  
m'ha parlat de la gran festa  
de la nostra llibertat.*

---

- Amb quina festa religiosa es relaciona la ginesta en «El mal caçador» i en l'article?
- Quines són les característiques i, en especial, les virtuts de la ginesta segons l'article?

- c) De quina manera la ginesta es converteix en la flor de Catalunya?
- d) De quina manera la ginesta simbolitza l'ànima de Catalunya?
- e) De quina manera es poden associar la ginesta, Catalunya i la llibertat?
- f) En quina mesura «El mal caçador» s'assembla a la ginesta?
- g) En quina mesura les «Visions» s'assemblen a la ginesta?
- h) Les «Visions» simbolitzen el ginestar en el qual es revela l'ànima de Catalunya?

2

## «El mal caçador»

- 1 Fixeu-vos en les característiques formals del poema «El mal caçador» i redacteu un petit text per explicar els motius pels quals Joan Maragall hi emprà estrofes curtes (gairebé sempre tercets) i versos d'art menor.
- 2 Relacioneu les paraules següents, que apareixen en el poema «El mal caçador», amb alguna de les definicions que trobareu a continuació:

*enflaira, endiastrada, s'esventa, fressa, càndida, plançons, augusta, junt, zenit*

- a) Brogit, soroll continuat.
  - b) Arbre jove, encara amb aspecte d'arbust.
  - c) Punt de l'esfera celeste exactament situat sobre el cap de l'observador.
  - d) Endimoniat, entremaliat.
  - e) Admirat per la seva dignitat, excel·lència, grandesa o sublimitat.
  - f) Impregnar d'olor l'entorn.
  - g) Punt en el qual es toquen dues coses que resten unides.
  - h) Ingenu, sincer, mancat d'engany o malícia.
  - i) Esvalotar-se i posar-se a córrer molt de pressa un animal o una persona.
- 3 Redacteu un petit text per explicar l'argument del poema «El mal caçador».
  - 4 Fixeu-vos en els personatges, els espais i el desenllaç del poema «El mal caçador» i responeu a les qüestions següents:
    - a) Quins són els personatges del poema i quines, les seves característiques?
    - b) Quins són els espais del poema i quines, les seves característiques?
    - c) Quin és el comportament inadequat del mal caçador?
    - d) Quin és el pecat que comet el mal caçador i quina, la condemna que sofreix?
    - e) Penseu que el poema explicita quina és la redempció del mal caçador? Per què?
  - 5 El 1909 es publica l'obra *El rondallari català* del folklorista Pau Bertran Bros. Es tracta d'una obra pòstuma, preparada durant el darrer tram de la Renaixença d'acord amb la voluntat de recollir les tradicions populars catalanes. En bona mesura, doncs, els treballs del folklorista i el poeta són coetanis. Pau Bertran dedica una secció de l'obra a aplegar «llegendes, exemples morals i casos», entre els quals precisament inclou la llegenda del mal caçador. Llegiu-ne a continuació la versió recollida per ell, versió que es vol acostar a la manera popular de narrar, i responeu a les qüestions següents:

El mal caçador era un caçador molt ferm que un dia de festa, anant a caçar, va trobar una ermita que hi deien missa, i ell que s'hi va quedar a oir-ne, des del portal mateix. Però, al llevant Déu, passa una llebre,

i ell s'aixeca i al darrere d'ella, corre que correràs... I encara és l'hora que corre. ¡l el que correrà! perquè, en càstig, Déu el va condemnar a córrer sempre al darrere de la llebre sense poder-la agafar mentre el món serà món; i fins al dia del Judici no acabarà la correguda. A les nits quietes el sentireu prou com passa ¡i els clapits dels seus gossos i tot!

- a) La sinopsi argumental de la versió del mal caçador presentada per Pau Bertran coincideix amb la sinopsi argumental de la recreació literària de Joan Maragall?
- b) Penseu que Pau Bertran i Joan Maragall parteixen de versions acostades o allunyades de la mateixa llegenda? Per què?
- c) Quines semblances i quines diferències es poden detectar entre les versions de Pau Bertran i Joan Maragall, tenint en consideració les coincidències lèxiques a més de les argumentals?
- d) Pau Bertran apunta que «a les nits quietes el sentireu prou com passa ¡i els clapits dels seus gossos i tot!». En quina altra de les «Visions», i en darrera instància en quina altra llegenda, éssers sorollosos també acompanyen el personatge principal?
- e) Tenint en consideració el caràcter popular de la llegenda en general, cosa que es vincula a la transmissió oral, podeu justificar que determinats elements, com ara els gossos que acompanyen bordant el personatge principal, aflorin en més d'un relat?
- f) **RondCat** és un cercador en línia de rondalles en català de la Universitat Rovira i Virgili. Empreu-lo per esbrinar en quins indrets de l'àrea lingüística catalana es documenten llegendes sobre el mal caçador, a més de la recollida per Pau Bertran.

3

### «Joan Garí»

- 1 Fixeu-vos en les característiques formals del poema «Joan Garí» i redacteu un petit text per explicar els motius pels quals Joan Maragall hi emprà versos d'art menor i rima assonant.
- 2 Definiu les paraules següents del poema «Joan Garí», necessàries per entendre'n el sentit:

*penitència, enfilat, donzella, temptació, clou,  
bocaterrosa, timbes, abims, redreçà's, terrejar*
- 3 Fixeu-vos en el contingut del poema «Joan Garí», consulteu l'argument de la llegenda original en [enciclopèdia.cat](http://enciclopèdia.cat) i responeu a les qüestions següents:
  - a) Quin és l'argument del poema?
  - b) El poema es pot comprendre sense conèixer la llegenda sobre fra Joan Garí?
  - c) Quins fragments de la llegenda no apareixen en el poema?
  - d) Podeu establir un lligam entre l'estructura del poema i les omissions detectades?
  - e) El poema s'aparta de la llegenda original en algun moment?
  - f) Coneixeu algun relat mitològic de la tradició bíblica la interpretació del qual s'acosti a la reelaboració de la llegenda sobre fra Joan Garí en el poema?
  - g) Quin poeta català aborda la llegenda de fra Joan Garí abans que Joan Maragall?
- 4 Fixeu-vos en els personatges, els espais i el desenllaç del poema «Joan Garí» i responeu a les qüestions següents:
  - a) Quins són els personatges del poema i quines, les seves característiques?
  - b) Quins són els espais del poema i quines, les seves característiques?
  - c) Quin és el comportament inadequat de fra Joan Garí?

- d) Quin és el pecat que comet fra Joan Garí i quina, la condemna que sofreix?
- e) Penseu que el poema explicita quina és la redempció de fra Joan Garí? Per què?
- f) En quin moment el poema explicita la redempció de fra Joan Garí?
- g) El 1911 Joan Maragall publica el poema «La fi del comte Arnau» en el recull *Seqüències*. Llegiu-ne a continuació els darrers versos i compareu les maneres com fra Joan Garí i el comte Arnau aconseguïen la redempció:

**Però l'esposa fila i canta,**

*dalt a mig aire del cel blau.  
 El Comte Arnau tot s'hi decanta  
 per si la sent cantar suau.  
 Mes a sa veu altra es conlliga  
 que mai s'hi havia conlligat...,  
 que va cantant la cançó antiga  
 amb una nova pietat.  
 És una veu encara viva.  
 No ve del cel, ni ve dels llimbs:  
 ve de la terra, tan festiva,  
 amb verd als camps i amb sol als cims.  
 En un pendís de la muntanya  
 hi ha una pastora de l'ull blau  
 que, tot cantant la cançó estranya,  
 se'l va estimant, el Comte Arnau.  
 [...]*

*I la pastora enamorada  
 canta que canta la cançó:  
 li ha mudat tota la tonada  
 i ha redimit el pecador.  
 Que, des de que ella l'ha cantada  
 amb altra veu, amb altre acord,  
 ja no hi ha ànima damnada...  
 La cançó ha mort, la cançó ha mort.  
 [...]*

*Cantant, cantant, nasqué la infàmia,  
 i descantant, la redempció:  
 el Comte Arnau tenia l'ànima  
 a la mercè d'una cançó.  
 Lo que la mort tanca i captiva,  
 sols per la vida és deslliurat:  
 basta una noia amb la veu viva  
 per redimir la humanitat.*

- 5** En la mateixa secció de l'obra *El rondallari català* en la qual es pot llegir el relat sobre el mal caçador —secció dedicada a aplegar «llegendes, exemples morals i casos»—, Pau Bertran inclou la llegenda «Les petjades de fra Joan Garí». Llegiu-ne a continuació la versió recollida per ell, versió que també s'acosta a la manera popular de narrar, i responeu a les qüestions següents:

Fra Joan Garí era un ermità de Montserrat que va pecar. Pecat que va haver, se'n va penedir, i, com que el pecat era tan gros, determina d'anar-se'n a Roma a confessar amb el papa. Surt de la cova, i muntanya avall cap a Roma; però abans d'ésser a baix a Collbató se li va fer fosc, i ell que llavors cull uns quants braçats de fenal i encén foc sobre una roca, i allí va passar la nit. Allí sobre la roca viva hi va quedar marcat el pes del seu cos, i els seus passos també van quedar estampats pertot arreu, que s'enfonsava amb el pes del seu pecat. Avui dia encara s'hi coneixen bé, tant la senyal del seu cos com dels seus peus; i per això la gent (que n'han fet drecera per anar a Montserrat) en diuen encara les petjades de fra Joan Garí.



- a) Tal com podeu comprovar, Pau Bertran no acaba de recollir la totalitat de la llegenda sobre fra Joan Garí. Més aviat n'ofereix un fragment. En funció de l'esquema de la llegenda original que proporciona [enciclopèdia.cat](#), digueu en quin moment del relat s'hauria de situar el fragment de Pau Bertran.
- b) Quines semblances i quines diferències es poden establir entre les versions de Pau Bertran i Joan Maragall, tenint en consideració les coincidències implícites a més de les explícites?
- c) Comproveu si el cercador [RondCat](#) també recull el fragment «Les petjades de fra Joan Garí» i digueu en quin indret de l'àrea lingüística catalana es documenta.

4

## «El comte Arnau»

- 1 Fixeu-vos en les característiques formals del poema «El comte Arnau» i redacteu un petit text per explicar els motius pels quals Joan Maragall hi barreja estrofes de diferents tipus, així com versos d'art menor amb versos d'art major i rima assonant amb rima consonant.
- 2 Localitzeu en el poema «El comte Arnau» les paraules a les quals corresponen les definicions següents:
  - a) Descompondre o desordenar els cabells.
  - b) Posar alguna persona o cosa reposant-ne la llargada damunt alguna cosa.
  - c) Que té un desig immoderat d'alguna cosa.
  - d) Sentiment de depressió davant perills que susciten indefensió.
  - e) Religió que exerceix com a superior d'un monestir.
  - f) Que mou lleument alguna cosa, que la treu de l'estat de repòs.
  - g) Desmaiar-se o perdre els sentits.
  - h) Mirar o vigilar amb la mirada.
  - i) Ocell, de plomatge terrós i costums sedentaris, abundant en conreus i rostolls.
  - j) Clot.
  - k) Que està acabat o realitzat.
  - l) Plantar cara.
  - m) Tambor.
  - n) No tractar les coses sagrades amb reverència i violar-ne la santedat.
  - o) Cordar, lligar o subjectar alguna cosa d'una manera segura i sòlida.
- 3 Fixeu-vos en el contingut del poema «El comte Arnau», consulteu l'argument de la llegenda original en la [Viquipèdia](#) i responeu a les qüestions següents:
  - a) Quin és l'argument del poema?
  - b) Com es pot qualificar l'actitud del comte Arnau i, en general, del poema?
  - c) Quin filòsof proposa un pensament basat en l'afirmació radical de la vida?
  - d) El poema es pot comprendre sense conèixer la llegenda sobre el comte Arnau?
  - e) Es pot afirmar que, tal com apareix en *Visions & cants*, el poema constitueix una obra que ha quedat inacabada o, fins i tot, una obra que encara es troba en procés d'elaboració? Per què?
  - f) Des de la perspectiva del contingut, quines semblances i quines diferències es poden establir entre els poemes «El mal caçador», «Joan Garí» i «El comte Arnau»?
  - g) Quin poeta català aborda la llegenda del comte Arnau després de Joan Maragall?

- 4 Fixeu-vos en els personatges, els espais i el desenllaç del poema «El comte Arnau» i responeu a les qüestions següents:
- Quins personatges protagonitzen el poema?
  - Quines són les característiques físiques i ètiques dels protagonistes?
  - En què es diferencien les descripcions dels protagonistes del poema «El comte Arnau» en comparació amb les dels protagonistes dels poemes «El mal caçador» i «Joan Garí»?
  - Quin tipus de relació mantenen el comte Arnau i l'abadessa Adalaisa?
  - Quin paper juguen les veus de la terra en el desenvolupament de l'acció?
  - Quin pot ser l'equivalent de les veus de la terra en el poema «El mal caçador»?
  - Quins són els espais del poema i quines, les seves característiques?
  - Amb quin dels espais s'identifica el comte Arnau? Per què?
  - En què s'assembla el tractament dels espais en els poemes «El mal caçador», «Joan Garí» i «El comte Arnau»?
  - Quin és el comportament inadequat del comte Arnau?
  - Quin és el pecat que comet el comte Arnau i quina, la condemna que sofreix?
  - En què s'assemblen els pecats que cometen el mal caçador, fra Joan Garí i el comte Arnau i en què, les condemnes que sofreixen?
  - Penseu que el poema explicita quina és la redempció del comte Arnau? Per què?
  - Us podeu imaginar quina pot ser la redempció del comte Arnau?
  - Es pot afirmar que el comte Arnau és un heroi romàntic? Per què?

- 5 Joan Maragall i Felip Pedrell intercanvien cartes amb algunes impressions sobre l'elaboració del comte Arnau i el seu procés. Es dona, a més, la circumstància que el 1904 el músic estrena l'òpera *El comte Arnau*, basada en textos del poeta. El 1900, el mateix any de la publicació de *Visions & cants*, Joan Maragall escriu a Felip Pedrell unes paraules que pretenen ser «mi confesión general sobre el comte l'Arnau». Llegiu-les a continuació i responeu a les qüestions següents:

---

*Usted cree que yo puedo encontrar la gran poesía del «Comte l'Arnau», y resulta que yo he soñado siempre con ella y continuo soñando; pero lo malo es que mis ensueños han trascendido ya a la escritura, pero de modo tal que ni experimento la satisfacción del artista que ha realizado su obra, bien o mal, pero que la da por concluida, ni esta ha de responder, ni de muy lejos, a la gran concepción de usted ni a lo que usted tiene la bondad de esperar de mí. Yo quisiera que su carta hubiera encontrado mis ensueños vírgenes todavía: entonces quizás su gran idea de la leyenda hubiera estimulado mi fantasía encaminándola por sublimes vías que hubiera seguido en la medida de sus fuerzas. Pero el caso es que el metal en fusión cayó ya en un molde... y estas cosas, usted lo sabe bien, no se rehacen. Otra casualidad es que ayer mismo en que recibí su carta salió en un número de la «Catalònia» (que le remito por este mismo correo) todo lo que yo pude hacer del «Comte l'Arnau» tres o cuatro años atrás. Es un fragmento de poema. [...] ¡Así van las cosas! En mi primera juventud soñé en hacer de la sola figura del «Comte l'Arnau» un gran poema; y ahora resulta que, aun acompañado de otros hermanos suyos en leyenda, formará parte el tal poema de un pequeño recull de poesías. Ésta es la historia de mi «Comte l'Arnau»... que todavía corre dentro de mí como en la leyenda. ¿Haré algo más de él? No lo sé. Lo único positivo es lo que he hecho y que, por simple curiosidad, si la tiene, puede usted leer en el ejemplar que le remito.*

*He de añadir que este gran asunto que tanto nos ha tentado a poetas de todo calibre, tienta mucho también a los músicos de por aquí; de modo que hace tiempo Morera y Gay (entre otros) me exigen que convierta mi fantasía fragmentaria en libro, cosa a que yo no me he rendido nunca sino condicionalmente, es decir, si el libro se me aparecía; porque yo puedo lo que puedo, pero no quiero confeccionar; creo que uno de ellos, impaciente para musicar el asunto, se ha buscado ya otro libretista; y ha hecho muy bien.*

---

- a) La lectura de la carta permet deduir que l'elaboració del poema sobre el comte Arnau acompanya Joan Maragall durant tota la vida i es converteix en una espècie de projecte vital? Per què?
- b) En quins indrets de l'àrea lingüística catalana es documenten llegendes sobre el comte Arnau segons el cercador **RondCat**?
- c) La carta també deixa entreveure que el poema «El comte Arnau» ha de tenir continuïtat més endavant. De fet, Joan Maragall acaba oferint la seva reelaboració de la llegenda sobre el comte Arnau en tres parts. Cadascuna apareix en un llibre i un moment diferents: el 1900 en publica la primera part en *Visions & cants*, el 1906 la segona part en *Enllà* i el 1911 la tercera part en *Seqüències*.

El 1948 el filòleg Josep Romeu Figueres, en el llibre *El comte Arnau. La formació d'un mite*, explica les característiques de les parts segona i tercera tal com podeu llegir a continuació. Preneu-les com a exemple i redacteu un petit text per explicar les característiques de la primera part.

---

*A la segona part, Arnau ronda eternament, incapaç de comprendre res ni de saber què li esdevé. Les veus de la terra se li'n riuen. Ell cerca la seva ànima, que ha perdut de tants anys, i finalment la troba: és la tènica cançó popular. Arnau s'espanta «de veure's l'ànima tan lletja», i demana redempció. A mig aire del cel veu l'esposa que fila i canta, i li suplica el perdó i el silenci de la gent que canta amb odi la trista cançó. Només l'amor, li diu l'esposa, podria purificar-la, un amor fet de renúncia i de sacrifici: segons com és cantada, una cançó pot damnar o pot redimir. I sota el cant de l'esposa Arnau s'abalteix. Però Adalaisa li exigeix llavors aquell amor que li havia promès i tota la passió jurada, i l'aferra, furiosa, a la terra; i les filles, i els mossos, i les veus de l'instint, es redrecen dominadores i el fermen talment com si, en la redempció que ell cerca, tots s'haguessin de salvar també. I en l'ascensió penosa d'aquesta cavalcada d'esperits, com presidint-la, la veu de l'esposa canta, serena, «a mig aire del cel blau».*

*A la darrera part, Arnau avança dolorosament pels «camins de la gran pau», però suplica a Déu que li continuï el purgatori, com si no hagués assolit i acomplert la maduresa de la penitència, com si no hagués pagat el deute que tenia amb Déu i amb els homes. Volta «com un despert entre adormits», vetllant el viure dels altres, no comprenent encara el sentit de la vida, lluitant amb el pes de l'amada, de les filles, dels mossos i, sobretot, amb les veus insistents i potents de la terra, de l'instint i de l'egoisme. Però un dia, ple de llum i de sol, en un prat verd, «una veu viva» es deixà sentir: una pastora entenedrida cantava la cançó amb amor i li mudava la tonada. Així, d'una manera ben senzilla i clara, redimia el pecador.*

---

## 5 «L'estimada de Don Jaume»

- 1 Fixeu-vos en les característiques formals del poema «L'estimada de Don Jaume» i responeu a les qüestions següents.
  - a) Quantes síl·labes tenen els versos del poema?
  - b) Quin és l'art dels versos?
  - c) Quina és la rima dels versos?
  - d) Es tracta d'un poema popular o culte? Per què?
  - e) Es tracta d'un poema narratiu o líric? Per què?
  - f) Com s'anomena aquest tipus de poema?
  - g) Des de la perspectiva de les característiques formals, el poema segueix la pauta establerta en les «Visions»? Per què?
- 2 Definiu les paraules següents del poema «L'estimada de Don Jaume», necessàries per entendre'n el sentit.
 

*emprendar, estol, aimador, nimbat, esguard, raca, atia, estamordida, host, ufana*

**3** Fixeu-vos en el contingut del poema «L'estimada de Don Jaume», consulteu-ne el referent històric en [ConselldeMallorca.net](http://ConselldeMallorca.net), així com la biografia del rei En Jaume en [enciclopèdia.cat](http://enciclopèdia.cat), i responeu a les qüestions següents.

- a) Quin és l'argument del poema?
- b) Quin episodi històric recrea el poema?
- c) El poema es pot comprendre sense conèixer-ne el referent històric?
- d) A què es refereix el vers 7 quan explica que el rei demana ajut als barons?
- e) A què es refereix el vers 22 quan comenta que el rei té el cap nimbat d'or?
- f) A què es refereix el vers 27 quan afirma que el rei «la terra la vol pel cel»?
- g) Quina comparació es pot establir entre el vers 27, segons el qual el rei «la terra la vol pel cel», i el vers 195 del poema «El comte Arnau», segons el qual el cel de l'abadessa Adalaisa és la terra?
- h) Contra qui organitza el rei l'expedició a Mallorca segons la tercera estrofa?
- i) L'expedició a Mallorca respon a l'esquema d'una croada? Per què?
- j) Quina metàfora emprà el poema per referir-se a la relació entre el rei i Mallorca?
- k) Des de la perspectiva del contingut, en què es diferencia el poema de les «Visions» anteriors?
- l) Des de la perspectiva del contingut, el poema segueix la pauta establerta en les «Visions»? Per què?

**4** Fixeu-vos en els personatges, els espais i el desenllaç del poema «L'estimada de Don Jaume» i responeu a les qüestions següents.

- a) Quines són les característiques físiques i psicològiques del rei segons el poema?
- b) Quins episodis de la vida del rei es mencionen en el poema?
- c) Per què el vers 47 es refereix a sant Jordi?
- d) Quina és la relació que el poema estableix entre la conquesta de Mallorca i la satisfacció del rei durant els darrers anys de la seva vida?

**5** En el segle XIII, el rei En Jaume dicta el *Llibre dels fets* per deixar constància de les fites aconseguides durant l'etapa del seu govern i per entrar a valorar alguns dels episodis més significatius. El poema «L'estimada de Don Jaume» permet entreveure la importància que la conquesta de Mallorca té no sols per al rei, sinó també per a l'actual àrea lingüística catalana. Llegiu a continuació alguns dels fragments del *Llibre dels fets*, en els quals el rei explica la conquesta de Mallorca, i responeu a les qüestions següents:

---

*I, passat mig any, nós fórem a Tarragona [16-XII-1228]. I nostre Senyor volgué que, sense cort, que nós no havíem manada, fossin amb nós la major partida dels nobles de Catalunya. [...] I En Pere Martell, ciutadà de Barcelona i que sabia molt de mar, convidà a nós i a tots aquells nobles que eren aquí amb nós. I, just quan nós haguérem acabat de menjar, llevaren-se paraules entre ells. I diguérem quina terra era Mallorca i quant té el seu regne. I ho demanaren a En Pere Martell, perquè era còmit de galeres. [...] I, quan haguérem menjat, vingueren davant nós i digueren:*

*— Senyor, nós havem demanat a En Pere Martell sobre allò que creiem que plaurà a vós, sobre una illa que té el nom de Mallorca. I en aquella illa hi ha rei, i sota aquell regne hi ha altres illes, Menorca i Eivissa, i aquestes estan subjugades al rei de Mallorca. I allò que Déu vol no pot ningú desviar ni prendre; i us plaurà, i tindrem per bo que vós aquella illa conqueriu per dues raons: la primera, que vós en valdreu més, i nosaltres; l'altra, que serà cosa meravellosa a les gents que sentiran aquesta conquesta, que prengueu terra i regne dins en la mar, on Déu el volgué formar.*

*I nós escoltàrem llurs paraules, i ens plagneren molt. [...] I en aquell lloc, tot seguit, tinguérem acord i consell que féssim la nostra cort general a Barcelona. [...] I aquell dia, en el qual havíem manada la nostra cort, fórem a Barcelona nós i l'arquebisbe i els bisbes i els rics homes també [19-XII-1228]. [...] Quan foren tots davant nós, començàrem el nostre parlament d'aquesta manera:*

— Illumina cor meum, Domine, et verba mea de Spiritu Sancto. [...] Nós us preguem molt insistentment per dues raons: la primera, per Déu, la segona, per la naturalesa que nós tenim amb vosaltres, que vosaltres ens doneu consell i ajuda en tres coses: la primera, que nós puguem posar en pau la nostra terra; la segona, que nós puguem servir nostre Senyor en aquest viatge que volem fer al regne de Mallorca i les altres illes que pertanyen a aquella; la tercera, que tinguem consell de tenir manera que aquest fet puguem acomplir a honor de Déu.

[...]

I al matí, celebrades les misses matinals, tots vingueren a la cort i donaren la paraula a En Guillem de Montcada, i que la mostrés segons que ells havien acordat. I ell s'aixecà i digué:

— Senyor, [...] aquest fet de què vós ens heveu parlat, de conquerir el regne de Mallorca, que és dins mar, ens serà major honrament que si en conqueríeu tres en terra; i en la vostra honra devem, senyor, punyar sobre totes les coses del món. [...] I us ofereixo que jo i el meu llinatge us irem servir amb quatre-cents cavalls armats, i aquells, fins que Déu us hagi donat l'illa de Mallorca amb les senyories de les altres illes que són entorn, de Menorca i d'Eivissa. I no ens separarem de vós fins que la conquesta sigui acomplerta. [...]

I heus el començament que nós férem de passar a Mallorca. I decidírem dia, que a mitjan maig fóssim tots a Salou. I amb això partí la cort, i cada un es pensà d'aparellar-s'hi. I fou pres jurament de tots els nobles, que el primer dia de maig fossin a Salou, tots amb tot llur aparellament, per passar a Mallorca, i que no hi fallissin. I aquell dia hi fórem nós, i estiguérem aquí fins a entrada de setembre a aguiar el passatge i esperant naus i llenys i galeres que ens venien; i per això esperàvem tant, que l'estol fos complit. I hi hagué una partida de l'estol a Cambrils, i la major partida, on nós érem, fou al port de Salou i a la platja, i els altres foren a Tarragona, car eren d'aquell lloc. I la quantitat de l'estol fou tal, que hi hagué vint-i-cinc naus complides i divuit tarides i dotze galeres i, entre buços i galiots, cent. I així foren cent cinquanta llenys cabdals, sense les barques menudes.

[...] I partírem el dimecres matí de Salou [6-IX-1229] amb l'oratge de la terra, car per l'estatge llarg que havíem fet tot vent ens era bo, sols que ens pogués moure de terra. I, quan veieren els de Tarragona i els de Cambrils que l'estol partia de Salou, feren vela. I feia bell de veure-ho a aquells que romanien en terra i a nós, que tota la mar semblava blanca de les veles: tan gran era l'estol. I nós partírem en la darrerria de l'estol, en la galera de Montpeller, i férem embarcar ben bé mil homes en barques que volien anar amb nós, que ningú no hi passés. I, quan nós haguérem anat fins a vint milles de mar, es mudà el vent a llebeig. [...] I, així com partírem els darrers de Salou, al primer son fórem els primers de tots els altres; i així com anàrem la nit davant l'estol, no mudàrem ni calàrem, i deixàrem anar la galera tant com podia anar. I, quan fou entre hora nona i vespres, s'enfortí la mar pel creixement del vent, i féu tanta de mar, que en la tercera part de la galera de part de proa passava damunt l'aigua de les grans ones de la mar quan venien. I quan vingué que haguérem correguda aquesta mar, prop del vespre, abans que el sol es pongués, cessà el vent; i, així que cessà el vent, veiérem l'illa de Mallorca i destriàrem la Palomera i Sóller i Almeruig.

I després d'això digueren que, puix que vèiem l'illa, tenien per bo que féssim calar, si nós ho volíem, que, si no, ens veurien des de terra. I nós els diguérem que ens plaïa i férem calar. [...] I a l'alba [31-XII-1229] fou decidit que oïssim les misses i que rebéssim el cos de Jesucrist.

- 
- Com, on i quan el rei concep la conquesta de Mallorca?
  - El poema es refereix a com, on i quan el rei concep la conquesta de Mallorca?
  - El poema concorda amb el llibre respecte a aquesta qüestió?
  - Quins són els motius pels quals el rei decideix emprendre la conquesta de Mallorca?
  - El poema concorda amb el llibre respecte a aquesta qüestió?
  - Quin paper juguen les corts en la conquesta de Mallorca?
  - Com comença el rei el seu discurs davant les corts?
  - Què signifiquen aquestes paraules i per què les emprà el rei?
  - El poema concorda amb el llibre respecte a aquestes qüestions?
  - Com prepara el rei l'expedició militar a Mallorca?
  - Els versos 12–13 del poema relaten que «en surt un estol de naus» i «en surt un estol de veles». Es pot dir que el fonament d'aquests versos es troba en el llibre? Per què?

- l) Els versos 17–19 del poema recreen el moment en el qual l'expedició militar capitanejada pel rei veu Mallorca des de la mar. Es pot dir que el fonament d'aquests versos es troba en el llibre? Per què?
- m) La tercera estrofa del poema narra el moment en el qual l'expedició militar es disposa a desembarcar a Mallorca. Es pot dir que el fonament d'aquests versos es troba en el llibre? Per què?
- n) Penseu que Joan Maragall escriu el poema tenint en consideració els fragments en els quals el llibre parla de la conquesta de Mallorca? Per què?

6

## «La fi d'en Serrallonga»

- 1 Fixeu-vos en les característiques formals del poema «La fi d'en Serrallonga» i adoneu-vos que Joan Maragall sempre és desordenat respecte a l'extensió de les estrofes; sovint empra dues línies per escriure un sol vers decasíl·lab i compon una petita estrofa de versos d'art menor per acabar un llarg poema de versos d'art major. Reflexioneu-hi i responeu a les qüestions següents:
  - a) Per què l'extensió de les estrofes és irregular?
  - b) Per què alguns dels versos estan dividits en dues línies?
  - c) La barreja de versos d'art menor i versos d'art major segueix la pauta establerta en les «Visions»? Per què?
- 2 Relacioneu les paraules següents, que apareixen en el poema «La fi d'en Serrallonga», amb alguna de les definicions que trobareu a continuació:

*t'escomet, testa, delitat, manillat, rampells, mesquí, camí ral, cobdícia, roí,*

*raure, mancava, gola, luxúria, brancada, injúria, esguard, jaç, contrit*

- a) Desig passatger i sobtat de fer alguna cosa.
- b) Anar a un lloc sense voler-ho.
- c) Desig sexual intens.
- d) Ofensa feta a l'honor o el nom d'una persona amb actes o paraules.
- e) Cap.
- f) Via pública emprada per a les comunicacions abans de les carreteres.
- g) Apetit desordenat de menjar i beure.
- h) Conjunt de les branques d'un arbre.
- i) Mirada.
- j) Fer gustar plenament un plaer a algú.
- k) Atacar, venir abrivament o hostilment damunt algú.
- l) Desitjar fortament o immoderadament riqueses.
- m) Que no té generositat ètica.
- n) Tenir absència d'alguna cosa convenient, necessària o útil.
- o) Que es penedeix del pecat a causa del dolor d'haver ofès Déu.
- p) Llit o cosa disposada per jeure-hi al damunt.
- q) De baixa qualitat, menyspreable.
- r) Subjectar un pres amb uns anells de ferro units per una cadena.



**3** Fixeu-vos en el contingut, els personatges, els espais i el desenllaç del poema «La fi d'en Serrallonga», consulteu la biografia del bandoler Serrallonga en [enciclopèdia.cat](http://enciclopedia.cat) i responeu a les qüestions següents:

- a) Quin és l'argument del poema?
- b) Qui és històricament el bandoler Serrallonga? Què en podeu explicar?
- c) Quins elements de la vida del bandoler Serrallonga s'acaben mitificant?
- d) Quin element mític de la vida del bandoler Serrallonga es ressenya en el poema?
- e) Quin element mític de la vida del bandoler Serrallonga es nega en el poema?
- f) Quin episodi de la vida del bandoler Serrallonga recrea el poema?
- g) Quins personatges protagonitzen el poema, a més del bandoler Serrallonga?
- h) Quines són les característiques físiques i ètiques dels protagonistes?

**4** Fixeu-vos en els pecats i els vicis dels quals es confessa el bandoler Serrallonga i responeu a les qüestions següents:

- a) De quins pecats i vicis es confessa el bandoler Serrallonga?
- b) Quin nom genèric reben aquests pecats en el catolicisme?
- c) Es pot dir que el bandoler Serrallonga realment es penedeix dels seus pecats? Què us ho fa pensar?
- d) La confessió del bandoler Serrallonga us sembla sincera? Per què?

**5** En la secció de l'obra *El rondallari català* dedicada a aplegar rondalles i jocs, Pau Bertran inclou un joc sobre en Serrallonga. Llegiu-ne a continuació la versió recollida per ell, versió que també s'acosta a la manera popular de narrar, i responeu a les qüestions següents:

Hom disposa 41 cartes en rodona; la setzena i la trenta-unena, corresponents a en Serrallonga i la Joana, girades d'esquena. Cal començar a comptar per la carta que hom considera la primera i anar traient de la rodona tots els que figuren bandolers morts.

Vet aquí que trobant-se un dia la partida d'en Serrallonga a la cova de Querós, molt estretament vigilat per la tropa, ell i els seus van jurar matar-se abans de rendir-se a l'enemic. Van fer una ampla rodona formada pels 39 bandolers, en Serrallonga, 40, i la Joana, 41, i es varen comptar de 3 en 3, matant-se el que feia 3. ¿Quins llocs van haver d'ocupar en la rodona en Serrallonga i la Joana perquè en les diferents rodades mai no els toqués el torn d'haver-se de matar?

- a) Quina és la solució a la qüestió plantejada?
- b) Quina virtut atribueix el joc al bandoler Serrallonga?
- c) Comproveu si el cercador **RondCat** també recull el joc sobre el bandoler Serrallonga i digueu en quin indret de l'àrea lingüística catalana es documenta.





E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*



## Lectura de l'«Intermezzo»

E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A



- 1 Relacioneu les paraules següents, que apareixen en el poema «A la Mare de Déu de Montserrat», amb alguna de les definicions que trobareu a continuació:

*estrado, de fit a fit, eternit, penyes, esquinqos, boixos, volves, corprenen*

- a) Esdevenir afectuós o cedir als sentiments afectuosos o amorosos.
  - b) Arbust o arbre petit de la família de les buxàcies.
  - c) Captivar el cor d'algú.
  - d) Massa pètria d'un volum considerable que queda al descobert.
  - e) Part d'una habitació amb el terra més elevat en la qual es col·loca un tron.
  - f) Partícula petita i lleu que està en suspensió i que l'aire s'emporta fàcilment.
  - g) Solució de continuïtat obtinguda separant o trossejant una superfície.
  - h) Amb la mirada fixa.
- 2 El poema «A la Mare de Déu de Montserrat» representa un text important en el moment de comprendre la relació de Joan Maragall amb allò sagrat. Allò sagrat expressat tant en les coses santes —els objectes del culte religiós— com en la natura. En concret, Joan Maragall és un fidel cristià que prega davant la Mare de Déu de Montserrat abans de recórrer extasiat el massís de Montserrat. Tenint en consideració aquests detalls, responeu a les qüestions següents sobre el poema:
- a) Podeu escriure en poques paraules què explica el poeta?
  - b) Quins elements del paisatge aconseguen extasiar el poeta?
  - c) Quins efectes acaba tenint la visió del paisatge en el poeta?
  - d) En quins indrets es pot contemplar la Mare de Déu segons el poeta?
  - e) Es pot afirmar que el massís és un reflex de la Mare de Déu? Per què?
  - f) Què sent el poeta després de contemplar la Mare de Déu?
  - g) Quin tipus de contemplació de la Mare de Déu prefereix el poeta?
  - h) Quina de les «Visions» també es desenvolupa al massís de Montserrat?
  - i) Quina de les «Visions» també atorga un caràcter gairebé sagrat a la natura?
  - j) Podeu relacionar el poema amb aquest fragment de les «Notes autobiogràfiques»?

---

*Mos setze anys m'entregavan en cos y ànima a l'adoració, a la idolatria, de cuantas donas de bona presència passavan davant mos ulls y una espècie de misticisme per la Naturalesa s'anava filtrant dins meu. [...]*

*Mon amor a la Naturalesa se traduhia en matineras escapatòrias als voltants de la ciutat, ahont sempre anava acompanyat ab mas quimeras, ab mos planys, ab mos desitjos no ben determinats.*

---

- 3 En paral·lel a l'obra en vers, Joan Maragall desplega una obra en prosa en diaris i revistes. Les col·laboracions més populars potser són les que apareixen, en espanyol, en el *Diario de Barcelona*. L'obra en prosa, a més, sol mantenir lligams amb l'obra en vers, cosa que explica que els mateixos interessos i les mateixes preocupacions emergeixin tant en els articles com en els poemes.

Joan Maragall publica el poema «A la Mare de Déu de Montserrat» en *Visions & cants*, el 1900, i l'article «Montserrat» en el *Diario de Barcelona*, el 1905. Repasseu el poema, llegiu a continuació alguns fragments de l'article i responeu a les qüestions següents:

*Montserrat es el milagro de Cataluña. Es aquella cosa nuestra que no se parece a ninguna otra y que está como fuera de las leyes naturales.*

*El gran milagro, el profundo milagro, es la Naturaleza misma; pero el hombre es aún demasiado niño para advertirlo. El Hijo de Dios reveló este gran milagro al decir que el pan y el vino [...] era su cuerpo y su sangre; pero lo que arrastraba a las multitudes tras de sus pasos era el que multiplicara los panes y los peces, que convirtiera el agua en vino, que sanara a los cojos y tullidos y resucitara a los muertos. Y nosotros somos todavía aquellas multitudes mismas; vemos vivir los animales, germinar las plantas y la augusta ondulación de las montañas; y en todo esto no vemos todavía el milagro; nuestros ojos infantiles para maravillarse necesitan contemplar una vida extraordinaria, una planta que en un día brote y dé flores y frutos, una montaña que parezca otra cosa que una montaña.*

[...]

*Y esto es Montserrat, que en la lontananza os aparece a veces como lisa nube azulada de fantásticos remates; y según por donde os acercáis a ella, veisla avanzar en escorzo de castillo gigantesco con cien apretados torreones; pero cuando llegáis al pie y se alza delante anchamente y en mil agujas vagas a través de la niebla que flota entre ellas cual incienso, entonces Montserrat es, más que todo, un ara, un templo.*

[...]

*Y la divinidad de este santuario será mujer, porque todo el monte tiene un no sé qué de femenino. Su grandiosidad impone, pero no aterra; la forma y agrupación de sus peñas parecen un divino capricho de mujer; y en todo él reina una cierta gracia femenina. No hay allí árboles gigantes, ni oscuros bosques, ni fuertes torrentes, ni grandes flores de aromas que embriaguen, ni águilas que crucen el espacio, ni animales fieros; allí el humilde boj cerrando estrechos recintos, y las pequeñas plantas aromáticas, y las florecillas de corola diminuta, y fuentes que son un hilo de agua que canta tímida y pura, y pájaros muy leves de finísimo gorjeo. No es la selva, es el jardín. Es el jardín en el templo: en el templo de la Virgen.*

[...]

*Será un templo abierto al perpetuo renuevo de toda piedad, de toda fuerza. Y esto, pensadlo bien, es nuestro, es el símbolo a que se ha dado nuestra alma, es el milagro de Cataluña, Montserrat.*

- On es poden trobar les escenes sobre Jesús esbossades en el segon fragment?
- Quina relació estableix l'article entre massís de Montserrat, natura i religió?
- Quina força gairebé religiosa posseeix la natura segons l'article?
- Coincideixen l'article i el poema quan es refereixen a la grandesa de la natura?
- En quin sentit l'article afirma que «Montserrat es el milagro de Cataluña»?
- Quina és la divinitat del massís de Montserrat segons l'article?
- L'article manté la concepció de la Mare de Déu presentada en el poema?
- Què simbolitza el massís de Montserrat en l'imaginari col·lectiu català segons l'article?

## 2

### «La cançó de sant Ramon»

- Definiu les paraules següents del poema «La cançó de sant Ramon», necessàries per entendre'n el sentit:

*eslaus, ullpresa, flam, estepa blanca*

- El poema «La cançó de sant Ramon» parla de sant Ramon de Penyafort. Si en consulteu l'entrada en [enciclopèdia.cat](http://enciclopèdia.cat), obtindreu força informació sobre aquest personatge històric de l'època medieval. Una informació que us serà molt útil per comprendre el poema.

El 1895, l'any en el qual Joan Maragall escriu el poema, el músic Enric Morera prepara una versió d'una antiga cançó popular sobre el sant que la Capella Nacional Russa estrena al Teatre Líric de Barcelona. La tradició apunta que la cançó original sobre el sant comença a circular el 1601, arran de la seva canonització. Això no obstant, s'ha de reconèixer que no existeix cap document que corrobore la tradició. Tenint en consideració aquests detalls, responeu a les qüestions següents sobre el poema:

- Podeu escriure en poques paraules què explica el poeta?
- Quines són les dades biogràfiques més rellevants de sant Ramon de Penyafort?

- c) Quines dades biogràfiques de sant Ramon de Penyafort subratlla el poeta?
- d) Quina relació té sant Ramon de Penyafort amb els estudis universitaris del poeta?
- e) Quins personatges apareixen en el poema?
- f) L'eslava i la mare del poeta comprenen la cançó que canten? Per què?
- g) La comprensió del poema es relaciona amb la teoria literària de la paraula viva?
- h) Quin pot ser l'origen del poema d'acord amb la indicació «cantada per una russa»?
- i) En quin tipus de composició popular es basa el poema?
- j) A quin públic s'adreça aquest tipus de composició popular?
- k) Quins elements de les «Visions» recupera el poema?
- l) Podeu relacionar el poema amb aquest fragment de l'«Elogi de la poesia»?

---

*Jo estic en que l'essència de la poesia popular consisteix, no en que el primer inventor d'una cançó, per exemple, sigui aquest o aquell, ni en que la seva inspiració hagi sigut més alta o més baixa, més culta o més grollera, sinó en que l'obra neixi per imitació d'altres semblants, i després vagi passant per tradició, de memòria, de boca en boca; i que així, pels oblits soferts i les noves inspiracions que van suplir-los, vagi adaptant-se a l'esperit comú del poble. Així cadascú hi posa quelcom de la inspiració del moment en què la canta, i aquells moments de gen poètic que no hi ha home que no tingui, van aglutinant-se en la cançó.*

---

- m) Podeu relacionar aquest mateix fragment de l'«Elogi de la poesia» amb les «Visions»?

- 3** El 1882, el filòleg Manuel Milà i Fontanals recull en l'obra *Romancerillo catalán* una cançó popular sobre sant Ramon de Penyafort amb multitud de variants, cosa que s'explica perquè es tracta d'una composició transmesa oralment. Repasseu el poema «La cançó de sant Ramon», llegiu a continuació una de les versions de Manuel Milà i responeu a les qüestions següents. Abans recordeu que, el 1882, la llengua catalana encara no compta amb un model normatiu aprovat per una institució reconeguda, motiu pel qual la transcripció de la versió us pot semblar una mica estranya.

**La Mare de Deu | un rosé plantava,**

*D'aquell san rosé | n'ha nada una planta,  
 Nasqué sant Ramon | fill de Vilafranca,  
 Confessó de reys | de reys y de papas.  
 Confessava un rey | qu'en pecat n'estava;  
 El pecat n'es gran, | Ramon s'en esglaya.  
 «No ploreu, Ramon, | que'l pecat s'acaba,  
 Sino'm perdoneu | en perdreu l'Espanya.»  
 Ramon s'en va al port | á llogá una barca,  
 En trova un barqué: | «voleu embarcarme?»  
 El barqué li diu | que'l rey l'en privava  
 De podé embarcá | capellans ni frares,  
 Ni [l's] escolanets | de la cota llarga.  
 Sant Ramon beneyt | ya'n va fé un miracle,  
 Tira capa á mar | per serví de barca,  
 Y lo gayatet | per abre posava,  
 Y ab l'escapulari | gran vela n'alsava,  
 Y ab lo sant cordó | bandera molt santa.  
 Monjuich lo veu, | vaixell assenyala;  
 Tots los marinés | surten á muralla:  
 «Jesús qu'es alló? | es galera ó barca?»  
 No n'es vaixell, nó, | ni galera armada,  
 Que n'es sant Ramon | qu'ha fet un miracle,  
 Santa Catarina | tocan las campanas.*

- a) Podeu escriure en poques paraules què explica la cançó recollida per Manuel Milà?
- b) En què s'assemblen la cançó de Manuel Milà i el poema de Joan Maragall?
- c) En què es diferencien la cançó de Manuel Milà i el poema de Joan Maragall?
- d) Per què el poema de Joan Maragall cita alguns versos de la cançó de Manuel Milà?
- e) En quines «Visions» Joan Maragall incorpora elements de la literatura popular?
- f) Quines «Visions» reinterpreten relats mítics o llegendaris?
- g) Per a què Joan Maragall emprà la literatura popular en la seva obra?
- h) Quin és l'interès del Modernisme per la literatura popular?

3

### «En la mort d'un jove»

1 Localitzeu en el poema «En la mort d'un jove» les paraules a les quals corresponen les definicions següents:

- a) Bategar el cor amb força o estar agitat per la cobejança d'alguna cosa.
- b) Aturar, fer cessar.
- c) Vent sec provinent del nord-oest o l'oest.
- d) Amagrit, mancat de força.
- e) Vent provinent de l'oest.

2 Recordeu que la crítica afirma que, en la pràctica, Joan Maragall constitueix un escriptor realista perquè, mancat d'imaginació, necessita la realitat per bastir la seva obra. Sigui com sigui, no es pot negar que la seva obra sempre es desenvolupa en connexió amb els esdeveniments quotidians.

El poema «En la mort d'un jove» proporciona una bona mostra de la relació existent entre l'obra i la realitat en Joan Maragall, ja que, en definitiva, transforma la mort del seu jove cunyat Willie Noble, ocorreguda el 1895, en matèria i reflexió literàries. Tenint en consideració aquests detalls, responeu a les qüestions següents sobre el poema:

- a) Podeu escriure en poques paraules què explica el poeta?
- b) El poema permet deduir que el poeta pertany a la família del jove mort?
- c) Quines característiques físiques del jove mort suggereix el vers 3?
- d) Per què el poema recorre a molts verbs de moviment per explicar-se?
- e) Quin ideal de vida desprenen els versos 4 i 9?
- f) Podeu trobar una relació entre aquest ideal de vida i el pensament de Nietzsche?
- g) Quines són les característiques de la natura en el moment de la mort del jove?
- h) Per què el poema comença i acaba apel·lant a «aquell ponent dolcíssim»?
- i) Quina és la reacció de les persones presents en el moment de la mort del jove?
- j) Quines són les característiques de la mort?
- k) El poema tracta la mort d'una manera inusualment familiar? Per què?
- l) El poema oposa el que ocorre dins i fora de la casa? Com?
- m) La natura aconsegueix despertar sentiments oposats en el poeta? Per què?
- n) Quant temps deu transcórrer entre la mort del jove i l'elaboració del poema? Per què?

- 3 El 1894 Joan Maragall adreça una carta al seu amic Antoni Roura en la qual esmenta que el seu cunyat Willie Noble, un jove atlètic i ros, està tan malalt que segurament no trigarà a morir. Abans ha conegut el pensament de Nietzsche, del qual l'atreu amb força la defensa de les virtuts de l'heroi.

Es dona la circumstància que el 1895, el mateix any de la mort del cunyat, publica l'article «Nietzsche» en *L'Avenç* amb la pretensió que en ressonin algunes de les idees en els cercles intel·lectuals catalans. Repasseu el poema i el pensament de Nietzsche, llegiu a continuació alguns fragments de l'article i responeu a les qüestions següents:

---

*Que n'hi ha de maneres d'entendre la vida, de sentir-la! Nosaltros, homes d'avui, hem d'abarcàr totes les que puguem, tastar-les totes, que, ben tastades, no n'hi ha ni una on no s'hi trobi quelcom de gust, de l'aroma immortal que és el gran secret de les coses. És digne de nosaltros el deslliurar-nos de l'«horrible besoin d'affirmer», que diu en Bouget, que per altres generacions podia no ser horrible, podia ser, i segurament era, necessari per la missió que duïen en l'evolució humana; però avui... avui el nostre esperit, obert als quatre vents, és indulgent amb una indulgència robusta i de bon ésser, més gran, més forta i més anitosa que tots els dogmes i tots els axiomes i tots els exclusivismes, perquè té prou serenitat i prou altesa per a dir a cada un d'ells, an els més oposats, am mitja rialla quasi divina: «Tu deus tenir raó, i tu també, i tu també, perquè tots en podeu tenir.»*

*Ja ha passat el temps de les santes indignacions i d'escandalitzar-se i de lluitar i morir per una idea. En això hi podia haver certa grandesa d'època; però jo crec que la grandesa d'avui, la nostra, consisteix no en morir per una idea sinó en viure per totes. Viure, viure tot lo que es pugui en extensió i en intensitat. Ja lo que abans eren afirmacions o negacions es van tornant simpaties o antipaties, i tota l'antiga escala de la persecució an el martiri es segueix amb les gradacions d'una mitja rialla, des de la d'extàtica beatitud fins a la de la ironia, i encara, aquesta, com més fonda més serena.*

---

- a) Què pot significar la proposta de tastar totes les maneres d'entendre la vida?
- b) Quina actitud evita l'home capaç de tastar totes les maneres d'entendre la vida?
- c) Quina és la relació entre l'actitud de l'home d'avui i la voluntat de poder de Nietzsche?
- d) Quina és l'actitud fonamental que caracteritza l'home d'ahir?
- e) En quina actitud l'home d'avui entreveu la grandesa de viure?
- f) Quina és la relació entre la grandesa de viure de l'home d'avui i la moral del fort de Nietzsche?
- g) L'actitud del jove mort del poema connecta amb la de l'home d'avui de l'article?
- h) L'esperit competitiu afavoreix que aflorin les millors qualitats humanes segons aquests textos? Per què?

## 4 «Els reis»

- 1 Relacioneu les paraules següents, que apareixen en el poema «Els reis», amb alguna de les definicions que trobareu a continuació:

*granat, reialme, confús, mirra, encens*

- a) Resina, emprada en cerimònies religioses, d'olor aromàtica en cremar.
- b) Resina, emprada en perfumeria, d'olor aromàtica i de color gris fosc.
- c) Indistint, poc clar.
- d) Regne, territori governat per un rei.
- e) Madurar i desenvolupar-se els fruits en un sentit metafòric.



- 2 Encara que escriu molts textos sobre festes i personatges relacionats amb la celebració del Nadal, Joan Maragall no sol prestar gaire atenció als savis d'Orient. Així, doncs, el poema «Els reis» omple aquest buit en la seva producció literària, cosa que aprofita per abordar el tema de la infantesa, associant-la a la sensibilitat i connectant-la amb el pensament de Nietzsche.

En el poema «Els reis», Joan Maragall empra el símbol de l'infant per parlar de la superació de l'antic. D'una manera semblant, l'article «El belén», publicat en el *Diario de Barcelona* el 1899, li permet parlar dels infants per acabar afirmant que *así como ahora con sus tiernas manos han tomado esa graciosa ficción de una vida y se han deleitado en ella, otro día con su fuerza de hombres pueden hacer brotar una realidad nueva que todo lo invada y lo penetre*. Tenint en consideració aquests detalls, responeu a les qüestions següents sobre el poema:

- a) Podeu escriure en poques paraules què explica el poeta?
- b) A quina popular celebració religiosa el refereix el poema?
- c) Quin dia de l'any se celebra la festa dels reis?
- d) Què celebra el cristianisme el dia de la festa dels reis?
- e) Qui és l'infant per excel·lència i qui són els infants en el poema?
- f) Per què la segona estrofa comenta que els reis tornen a Orient?
- g) A quines emocions apunta la tercera estrofa?
- h) Quin significat religiós tenen l'or, l'encens i la mirra de la tercera estrofa?
- i) Podeu relacionar el poema amb el fragment anterior de l'article «El belén»?
- j) Quin significat filosòfic té l'infant en el pensament de Nietzsche?

- 3 En realitat, la celebració religiosa de la festa dels reis es fonamenta en un text de l'evangeli de Mateu. En certa manera, doncs, el poema «Els reis» entronca amb dues tradicions al mateix temps: amb la tradició popular derivada de la celebració religiosa i protagonitzada pels infants, però també amb la tradició cristiana configurada en l'Església i centrada en l'infant Jesús. En unes altres paraules, Joan Maragall hi fusiona les dimensions modernista i creient. Llegiu a continuació el text de l'Evangeli de Mateu i responeu a les qüestions següents:

Després que Jesús va néixer a Betlem de Judea, en temps del rei Herodes, vingueren uns savis d'Orient i, en arribar a Jerusalem, preguntaven:

---

— *On és el rei dels jueus que acaba de néixer? Hem vist sortir la seva estrella i venim a adorar-lo. Quan el rei Herodes ho va saber, es va inquietar, i amb ell tot Jerusalem. Herodes va convocar tots els grans sacerdots i els mestres de la Llei que hi havia entre el poble i els preguntava on havia de néixer el Messies. Ells li resposgueren:*

— *A Betlem de Judea. Així ho ha escrit el profeta:*

*I tu Betlem, terra de Judà,  
no ets de cap manera la més petita  
de les principals viles de Judà,  
perquè de tu sortirà un príncep  
que pasturarà Israel, el meu poble.*

*Llavors Herodes cridà en secret els savis, va demanar-los el moment exacte en què se'ls havia aparegut l'estrella i els encaminà a Betlem dient-los:*

— *Aneu i informeu-vos amb exactitud d'aquest infant i, quan l'haureu trobat, feu-m'ho saber, perquè jo també pugui anar a adorar-lo.*

*Després de sentir aquestes paraules del rei, es posaren en camí. Llavors l'estrella que havien vist sortir començà a avançar davant d'ells, fins que s'aturà damunt el lloc on era l'infant. L'alegria que tingueren en veure l'estrella va ser immensa. Van entrar a la casa, veieren el nen amb Maria, la seva mare, es prostraren a terra i el van adorar. Després van obrir les seves arquetes i li oferiren presents: or, encens i mirra.*

*I, advertits en somnis que no anessin pas a veure Herodes, se'n tornaren al seu país per un altre camí.*

---

- a) Quin és l'argument del text de l'evangeli de Mateu?
- b) Quin paper desenvolupa cada personatge del text de l'evangeli de Mateu?
- c) Quins elements del text de l'evangeli de Mateu apareixen en el poema?
- d) Quins elements del text de l'evangeli de Mateu se sobreentenen en el poema?
- e) Quins elements del poema no apareixen en el text de l'evangeli de Mateu?
- f) Coincideixen els elements introduïts pel poema i els introduïts per la tradició popular?
- g) Per quin aspecte del text de l'evangeli de Mateu s'interessa el poema?
- h) El poema arrela en el text de l'evangeli de Mateu o en la tradició popular?
- i) Podeu comprovar en el cercador **RondCat** si existeixen rondalles sobre els reis? On?

## 5 «Sol, solet»

- 1 Definiu les paraules següents del poema «Sol, solet», necessàries per entendre'n el sentit:

*arraulit, lliscava, llúia, neulit*

- 2 El poema «Sol, solet» coincideix amb el poema «Els reis» en el fet d'abordar el tema de la infantesa. Ara bé, Joan Maragall aprofita el poema «Sol, solet» per referir-se a la seva pròpia infantesa, de la qual també deixa força impressions en les «Notes autobiogràfiques». Sembla que es tracta d'una època feliç viscuda en un indret desagradable. Tenint en consideració aquests detalls, responeu correctament a les preguntes plantejades a continuació:
- a) A quina cançó popular es refereix el títol del poema?
  - b) De quin tipus de composició es tracta?
  - c) A quin públic s'adreça aquest tipus de composició?
  - d) Quins elements de la trajectòria biogràfica de Joan Maragall apareixen en el poema?
  - e) Amb quina de les etapes biogràfiques de Joan Maragall es relaciona el poema?
  - f) Quines són les característiques d'aquesta etapa biogràfica en el poema?
  - g) Quin altre poema de l'«Intermezzo» parla de la mateixa etapa biogràfica?
  - h) Quin paper desenvolupa el sol en el poema?
  - i) Quina popular festa religiosa es menciona en el poema?
  - j) Podeu relacionar el poema amb aquest fragment de les «Notes autobiogràfiques»?

---

*Are, cuant me sembla tornar a vèurer, com si no's tractés de mi, a aquell nen de set anys vestit ab ornaments de paper més o menys semblants a ne'ls dels capellans, posat en lo recó d'una sala modestament arreglada en aquella casa gran y espayosa pro vella y humida, en aquell carreró estret, fosch y plebeyo, y'm veig devant la petita capella plena de sants de plom tots mal girbats y mutilats molts d'ells, iluminats per un parell de candelas d'a cuarto, y jo ab aquell llibràs a devant que contava escenas estranyas, bàrbaras, heròicas, extravagants, pro que per mi no tenian significació, y torno a sentir mos cants incoherents en los que hi vessava tota la fe entusiasta, tota la poesia, tota la forsa d'imaginació que bullia dins meu.*

---

- 3 L'any 1903 Joan Maragall publica «El día de san José» en el *Diario de Barcelona*. Es tracta d'una reflexió profunda sobre el sentit religiós de la festa a la qual es refereix en el poema «Sol, solet». Llegiu els fragments seleccionats de l'article i responeu a les qüestions plantejades a continuació:

---

*Cada día de fiesta tiene su encanto; pero el de hoy es un singular encanto. San José es un Santo familiar; parece que lleva a todas las familias (puede decirse que en todas hay un José) la alegría de la Sagrada Familia, su alegría humana, en cuanto Jesús, María y José vivieron en nuestro mundo alternando como gentes entre otras gentes: una alegría de paz. Parece que se ve, que se vive en aquella tienda del humilde carpintero; Jesús jugando como un niño entre herramientas y virutas y madera labrada; María en la trastienda andando en los domésticos quehaceres; José trabajando humildemente, dulcemente, la madera.*

[...]

*En la tienda del carpintero, la majestad del Dios–Niño, la pureza de la Madre y la santidad del Padre tienen todo el aroma de la divinidad bajo el velo humano que nos permite acercarnos a ellas sin el terror del divino misterio; nos permite familiarizarnos con ellos como con buenas gentes de nuestra vecindad en cuyas almas la luz de la divinidad palpitará suavemente, atractiva, sin desencadenarse en rayos deslumbrantes y abrasadores. Una divinidad proporcionada a nuestro sentimiento humano, misteriosamente confundida en el trato llano que nos liga con la familia del buen carpintero de la vecindad.*

[...]

*La flor entre dos abismos: he aquí el bastón florido de San José. La madera que fue viva y sintió los misterios de la savia y floreció en ellos y se pobló de hojas, perdió después hojas y flores y se desnudó de pompa y fue arrancado del árbol y murió en manos de un hombre quedando pasivo sostén de su fatiga. Pero un día florece en él la gracia del hombre que lo lleva: revive, como si todavía estuviese en el árbol, floreciendo en la paz de la casa. Más adelante caerán otra vez sus flores y se agigantará en forma de cruz, refloreciendo de otra mística manera... Pero entre tanto contemplad la vara florecida en manos de San José, y aspirad en ella la paz de la alegría humana sobrenaturalizada, lo divino–humano, la flor entre dos abismos.*

*Yo creo que en eso consiste el encanto de esta fiesta, y que este es el misterio de la popularidad de este Santo, y que este es el tono de la alegría de hoy en las familias.*

*El tiempo mismo en que San José se presenta armoniza con tales sentimientos. Es tiempo de claridad temprana; no es un día de primavera, sino un día que está en el borde de la primavera; se ve iluminado por los resplandores primaverales, ocultos aún detrás de él [...].*

*No veis todavía el sol, pero en las crestas hay ya la alegría del sol.*

---

- a) Quin dia de l'any se celebra la festa de Sant Josep?
- b) Quina relació té la festa de Sant Josep amb la família segons l'article?
- c) Quina és la dimensió religiosa de la festa de Sant Josep segons l'article?
- d) Quina relació de la festa de Sant Josep amb la infància es desprèn de l'article?
- e) A quin element de la iconografia de sant Josep es refereix la vara florida de l'article?
- f) Quina interpretació religiosa elabora l'article sobre la vara florida de sant Josep?
- g) Quin paral·lelisme existeix entre la festa, la vara i la tercera estrofa?
- h) Quin paper desenvolupa el sol en l'article en comparació amb el poema?
- i) En quin sentit el poema i l'article reten un homenatge personal a la família?
- j) Penseu que el poema i l'article desprenen optimisme? Per què?

6

## «Dimecres de Cendra»

- 1 Localitzeu en el poema «Dimecres de Cendra» les paraules a les quals corresponen les definicions següents:
- a) Violació dels drets i els sentiments d'algú per mitjà de la paraula o l'obra.
  - b) Pèrdua de la força o la intensitat.
  - c) Recobrir un objecte il·lustrós d'un tel que en minva la brillantor en sentit metafòric.
  - d) Parts del cànon de la missa en les quals es recorden els fidels morts i vius.

**2** Joan Maragall aprofita el poema «Dimecres de Cendra» per elaborar una reflexió sobre la celebració religiosa en particular i sobre la pràctica religiosa en general. Per les seves pròpies característiques, la celebració religiosa del Dimecres de Cendra s'associa a una determinada manera de comprendre i viure la religió que la redueix a la mortificació i la penitència. En canvi, Joan Maragall articula un pensament religiós en el qual la vida es dota de molta importància. Tenint en consideració aquests detalls, repasseu el poema i responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:

- a) En quin moment de l'any se celebra el Dimecres de Cendra?
- b) Quin és el significat de la celebració religiosa del Dimecres de Cendra?
- c) Què suposa la Quaresma en el cristianisme catòlic?
- d) Quin és el significat de la cendra en el ritu religiós del Dimecres de Cendra?
- e) Com es caracteritza la celebració religiosa del Dimecres de Cendra en el poema?
- f) Com es caracteritza la noia en el poema?
- g) Com es caracteritza el sacerdot en el poema?
- h) Quins valors encarnen la noia i el sacerdot en el poema?
- i) Quin paper desenvolupen els diferents colors en el poema?
- j) Què recomana el poema a la noia?
- k) Penseu que Joan Maragall mostra una actitud religiosa tradicional? Per què?
- l) Quins elements comparteixen els poemes «Dimecres de Cendra» i «En la mort d'un jove»?
- m) Hi ha semblances amb la tercera secció del poema «El comte Arnau»? Quines?

**3** Joan Maragall desenvolupa en molts textos en prosa les idees religioses sintèticament expressades en els poemes. Així, per exemple, l'any 1909 publica una porció de l'article «La iglésia cremada» en *La Veu de Catalunya*. Es tracta d'un text en el qual analitza amb lucidesa les causes de la Setmana Tràgica, això és, de la revolta popular ocorreguda a Barcelona l'any 1909. En determinats moments, analitza la religiositat de la societat de la seva època. Llegiu els fragments seleccionats de l'article i responeu a les qüestions plantejades a continuació:

---

*Jo mai havia oït una missa com aquella. La volta de la iglésia esgalabrada, les parets fumades i escrotonades, els altars destruïts, ausents, sobretot aquell gran buit negre al fons on fou l'altar major, la solera invisible sota la pols de la runa, cap banc per a seure, i tothom dret o agenollat de cara a una mesa de fusta amb un Sant Crist damunt, i un torrent de sol entrant per l'esgalabrat de la volta amb una munió de mosques dansant en la llum crua que aclaria tota la iglésia i feia semblar que oïem la Missa al mig del carrer. El sol queia de ple en la mesa de fusta on el capellà, pobrament ornamentat, celebrava, mentres en el cor, sense barana, cantaven els altres, arrambats a la paret per a no caure endavant.*

*Jo mai havia oït una missa com aquella. El Sacrifici era allí present, viu i sagnant, com si el Crist tornés a morir pels homes, i altra vegada en el Cenacle hagués deixat el seu Cos i la seva Sang en el Pa i el Vi. El Pa i el Vi semblaven fets de fresc: l'Hòstia semblava palpitant, i el vi, a l'ésser abocat al càlzer a la llum del sol, semblava sang que rajava... Jo mai havia oït una missa com aquella.*

*Iestic ben cert que tots els que érem allí, davant del Sacrifici celebrat en la pobra mesa de fusta blanca, davant del Crist maltractat, que era tot son ornament, entre la pols i la runa i el vent i el sol que entraven, i sentint encara entorn nostre el rastre de destrucció i blasfèmia que tan de poc havien passat per aquell mateix aire, on ara tornava a fer-se present el Sacrifici, el sentíem com mai l'haguéssim sentit i ens penetrava amb una virtut nova i actual com sols poguessin haver-la experimentada els primers cristians perseguits i amagats en un racó de les catacumbes, delitant-se majorment entre el perill i la negació, en la iniciació del Misteri redemptor.*

*Ilavors m'assaltà el pensament, el sentiment, de que la Missa sempre hauria d'oir-se aixís, tremolant, i me semblà que després d'oferir el Sacrifici, el capellà se girava de cara a la gent que anaven entrant encara pel portal sense porta, la gent del carrer, corpresos al passar, de veure al descobert la celebració del Sant Misteri i aturant-s'hi encantats; que el capellà —dic— se girava i deia, cridant, a la gentada:*

«Entreu, entreu, la porta és ben oberta: vosaltres mateixos vos l'heu oberta amb el foc i el ferro de l'odi: i ara heus aquí que trobeu a dintre el Misteri més gran de l'Amor rediviu. Destruint la iglésia heu restaurat la Iglésia, la que es fundà per a vosaltres, els pobres, els oprimits, els desesperats... I com ara la vèieu tancada, enriquida per dintre, amparada pels que hi venien a adormir el seu cor en la pau de les tenebres, vosaltres, amb la vostra pobresa, i la vostra rebel·lió i la vostra desesperació n'heu envestit la porta, i en els murs tan fermes heu obert la bretxa, i us l'heu reconquistada. [...]»

- a) Què succeeix exactament a Barcelona durant la Setmana Tràgica?
- b) Per què l'església a la qual es refereix l'article es troba en un estat llastimós?
- c) Per què l'estat llastimós de l'església acosta les persones a la religió, segons l'article?
- d) Quines traïcions al compromís religiós poden ser causes de la Setmana Tràgica?
- e) El compromís religiós al qual apunta l'article concorda amb l'actitud religiosa del poema?

7

## «Lo diví en el Dijous Sant»

- 1 Relacioneu les paraules següents, que apareixen en el poema «Lo diví en el Dijous Sant», amb alguna de les definicions que trobareu a continuació:

*entendrida, anyells, rendir*

- a) Cria de l'ovella fins a l'edat d'un any.
- b) Sotmetre's, consentir.
- c) Que cedeix fàcilment a les impressions, als sentiments afectuosos, a l'amor.

- 2 L'any 1897 Josep Soler Miquel, amic íntim de Joan Maragall, se suïcida pels volts de la setmana santa. La família Maragall manté la tradició que el poema «Lo diví en el Dijous Sant» es relaciona amb la mort, sobtada i tràgica, de Josep Soler Miquel. La dedicatòria «En memòria d'un amic» apuntala la tradició familiar. Potser Joan Maragall afegeix la dedicatòria, i fins i tot l'endreça, a un poema previ. O potser escriu un poema pensant en el seu amic. L'única cosa certa és que l'any 1898 Joan Maragall sí que redacta un pròleg a l'obra pòstuma *Escritos* de Josep Soler Miquel amb la intenció inequívoca de parlar-ne. Tenint en consideració aquests detalls, responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:-

- a) Què celebra el cristianisme durant la Setmana Santa?
- b) Quin és el sentit del Dijous Sant en el marc de les celebracions de la Setmana Santa?
- c) En quins indrets es pot experimentar el sagrat segons el poema?
- d) El sagrat es pot experimentar d'una manera diferent a cada indret, segons el poema? Per què?
- e) Quines característiques presenta la natura en la primera estrofa del poema?
- f) Quines referències a la vida i la mort s'efectuen en la segona estrofa del poema?
- g) A qui es refereixen els guerrers en la tercera estrofa del poema?
- h) Quin és el simbolisme religiós de l'anyell, en la tercera estrofa del poema?
- i) Quina relació té aquesta estrofa amb el poema «Els reis»?
- j) Quins són els desitjos que s'expressen en la quarta estrofa del poema?
- k) A qui s'adreça la quarta estrofa del poema, a diferència de les tres primeres?
- l) Relacioneu el poema amb el fragment següent del pròleg a l'obra *Escritos*.

*El día que murió Soler fue como si en medio de nosotros se hubiese apagado una luz muy viva. Él era uno de los hombres de más sentido de nuestra generación, un gran comprendedor del espíritu de*



nuestros tiempos, tanto en su fondo perenne de humanidad como en su especialidad de época, en su momento de evolución.

- 3** L'any 1906 Joan Maragall publica l'article «Alegria de Pascua» en el *Diario de Barcelona*. El text li permet reflexionar sobre la Setmana Santa en el seu conjunt, sense limitar-se només al Dijous Sant. També li permet reprendre l'exposició del seu pensament religiós. Llegiu els fragments seleccionats de l'article i responeu a les qüestions plantejades a continuació:

*Esta alegría de Pascua es una alegría difusa: trasciende de muchas cosas, cuyos rayos de luz se entrechocan y quiebran y se pulverizan, dorándolo todo con el oro de todo; hay como un polvo de oro en los aires, que se levanta de todas partes y todo lo reviste.*

*Es la alegría de la resurrección, la más fuerte que puede haber, porque brota del dolor y de la muerte. Hoy debiera ser la fiesta especial de los poetas, porque ellos de su pasión sacan el canto glorioso. Sin pasión no hay canto fuerte, ni sin canto pasión bien redimida. El canto ha de ser la pasión misma transfigurada, como Jesús que resucitó con las llagas de la Pasión, pero alegres ya en su cuerpo glorificado. [...] Este debiera ser el canto con respecto a la pasión del poeta, no la pasión misma en sus turbulencias e impurezas y ayes y suspiros, sino la resurrección gloriosa que muestra todavía frescas las señales del martirio, pero ya en paz y sin dolor. Este debiera ser el canto; este debiera ser el arte, y la Pascua de Resurrección, fiesta especial de artistas y poetas.*

*Pero hay otras alegrías, innumerables, en la de hoy: hay el encontrarse la ley antigua y la ley nueva, que al confundirse forman una sola cosa, pero una sola cosa luminosa. Esta debiera ser también la fiesta de los legisladores. He aquí que el cordero de la antigua Pascua se ha convertido en el Cordero de Dios que quita los pecados del mundo. Y, sin embargo, Jesús, que vino a dar nuevo sentido a la ley, se sujeta a lo más exterior del rito antiguo comiendo la Pascua con sus discípulos, y en la Cena del antiguo rito instituye el nuevo Sacramento de los sacramentos.*

[...]

*Así es dulce, en la tarde del Viernes Santo, ver entrar en la ciudad los pacíficos rebaños que nos traen una sensación de las montañas lejanas y los pastos solitarios y de la vida encantada de los pastores. ¡Ay! aquella alegría de ver en la casa un cordero rodeado de niños enloquecidos por la intrusión montaraz y el rústico vaho de la lana! [...]*

*Hoy es también el primer día de la primavera. No importa que haya entrado ya en el tiempo desde muchos días si hoy la divina conmemoración la llena de sentido. Hoy el hombre sabe lo que es la primavera, y por primera vez dignamente la canta. Antes que la víspera de la Pascua, ha habido otras noches claras y estrelladas, y de ellas se alzó algún alegre canto [...]. Pero otros cantos son los de la víspera de la Pascua: son más llenos de sentido, son más humanos [...].*

*Vinieron los días de Pasión y ya todo esto empezó a cobrar un significado. En la tarde del Jueves, en la mañana del Viernes Santo, mirábamos ya el tierno verdor de los campos y la luz del cielo de otra manera: había en todas estas cosas una espera sagrada, una mística tristeza preñada de alegría.*

- a) Què celebra el cristianisme el dia de la Pasqua de Resurrecció?
- b) Què significa que l'alegria de la Pasqua de Resurrecció emana del dolor i la mort?
- c) Per què la Pasqua de Resurrecció hauria de ser la festa dels artistes i els poetes?
- d) Com es tracta el símbol religiós de l'anyell, en l'article?
- e) Quin moment dóna sentit al conjunt de la Setmana Santa?
- f) Quin pensament religiós tenen en comú el poema «El diví en el Dijous Sant» i l'article?

**8**

## «L'aufàbrega»

- 1** Definiu les paraules següents del poema «L'aufàbrega», necessàries per entendre'n el sentit.

*flaire, bravada, remoreig, fontanelles, esbojarrant,  
candorosa, escabellen, encenser, aures*

- 2 Joan Maragall incorpora molt poques referències al món vegetal en els seus poemes. De la mateixa manera, tampoc no sol dedicar poemes a un element concret del món vegetal. Quan ho fa, no dota la vegetació de cap simbolisme, encara que la vincula a les festes i les tradicions arrelades a Catalunya. *Visions & cants* confirma aquesta tendència i, per això, el poema «L'aufàbrega» més aviat representa una peça estranya. Repasseu-lo i responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:
- Quin dia de l'any se celebra la festa de Sant Joan?
  - L'origen de la festa de Sant Joan és cristià o pagà?
  - Quines són les característiques de la nit de Sant Joan segons la tradició popular?
  - Com s'aprofita la tradició popular en el poema?
  - Quina és la relació entre la festa de Sant Joan i l'aufàbrega, en el poema?
  - Com es comparen els focs de la festa de Sant Joan i l'olor de l'aufàbrega, en el poema?
  - Quines sensacions provoca l'olor de l'aufàbrega en el poema?
  - Quines característiques de la natura es desprenen del poema?
  - Penseu que el poema és alegre? Per què?
  - Podeu trobar elements comuns en els poemes «L'aufàbrega» i «Joan Garí»?
  - Podeu dir quins poemes de *Visions & cants* contenen referències al món vegetal?

- 3 L'any 1904 Joan Maragall publica l'article «El Nadal de sant Joan» en *Il·lustració Catalana*. Tot i que en algun poema insinua una connexió entre la festa de Sant Joan i els territoris de cultura catalanooccitana, el text presenta una reflexió sobre el sant i la celebració de la seva festa en la línia del pensament religiós exposat en altres ocasions. Repasseu el poema, així com les conclusions a les quals heu arribat en abordar els articles anteriors, i responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:

---

*Sant Joan és un gran sant; i si no, mireu quina nit més plena de meravelles! Els focs! El foc és la primera meravella: aquesta llum, aquesta ardència que s'encomana i tot ho torna brill; aquestes fustes seques, aquesta palla bruta, aquest munt confós de runa... tot es tornarà un brill ardent; només cal que una llumeneta de res els hi encomani. I com més velles i arrossegades i brutes i mortes sien les coses, més afanyoses semblen de cremar, més pura n'és la flama i ufanesa...*

*No sé, no sé quina cosa més estranya és això del foc: que tot es pugui fer brillantor de seguida... però tornant a res... i que doni tanta alegria el veure-ho! Potser és un pressentiment de la transfiguració espiritual de totes les coses.*

*Oh! La transfiguració d'aquesta cadirota vella, d'aquest cove esbotzat, d'aquesta llana podrida! Com es vesteixen d'esplèndida puresa i moren alegrement en aquesta nova vida meravellosa! Oh! el foc, el foc, el foc! Tot es pot tornar foc; tot es pot tornar brill i calor; tot es pot tornar esperit i amor...*

[...]

*¿Qui sap els misteris que hi resten suspesos, en l'aire fresc de la matinada de Sant Joan? Ni la vida nova que s'hi ha fet, qui la sap? ¿No el sentiu en l'aire del matí de Sant Joan l'alè de les coses transfigurades? Hi ha un repòs de purificació pertot! S'hi coneix que el món s'ha alleugerit de les coses velles i caduques; sembla que en cap casa hi han d'haver restat racons de mals endreços, que tot és net i pur... que en el món hi ha un gran recomençament.*

[...]

*Quina gràcia que Déu us ha donat, Sant Joan, per haver sentit venir Jesucrist primer que tothom! Per això, cada any, quan torneu a l'altre cap de Nadal (sou el Nadal de l'estiu, quan encara viu tot el que ha de morir abans que vingui l'altre), ompliu el món de pressentiment. I al primer foc que s'encén, totes les coses comencen a moure's de l'un món a l'altre, tocant-se tremoloses, sentint-se sense coneixe's.*

- Quins elements de la cultura pagana incorpora la celebració religiosa de Sant Joan?
- Quin sentit dóna l'article a aquests elements incorporats en la celebració religiosa?
- Com descriu l'article les fogueres de la nit de Sant Joan?



- d) Podeu relacionar aquesta descripció amb la referència a les fogueres, en el poema?
- e) Com es menciona l'aire en l'article?
- f) Quin sentit dóna l'article a l'aire?
- g) Podeu relacionar aquesta menció a l'aire amb l'olor de l'aufàbrega en el poema?
- h) Quin és l'equivalent de la purificació de l'article, en el poema?
- i) Les referències de l'article a sant Joan provenen de la tradició religiosa?
- j) Per què l'article emprà la metàfora del Nadal de Sant Joan?
- k) Podeu relacionar les celebracions pagana i religiosa de la festa de Sant Joan?
- l) Quina és l'actitud de Joan Maragall davant les celebracions tradicionals?

9

## «A muntanya». «Després de la tempestat»

- 1 Localitzeu en els poemes «A muntanya» i «Després de la tempestat» les paraules a les quals corresponen les definicions següents.
  - a) Que produeix estremeiment involuntari i sensació intensa de fred.
  - b) Causar o rebre un gros espant.
  - c) Treure el cap per una obertura o per damunt alguna cosa.
  - d) Alçar soroll, normalment confús.
  - e) Abstreure's, encantar-se, mirant alguna cosa.
  - f) Deixar córrer líquid per la superfície.
  - g) Esquinçar, rompre, fer trossos amb una estirada.
  - h) Pas estret entre cingleres o espadats.
  
- 2 La temàtica i la col·locació permeten que els poemes «A muntanya» i «Després de la tempestat» es llegeixin com si es referissin a una mateixa escena d'una manera complementària. En conseqüència, plantegeu que una tempesta, això és, l'explosió de la força de la natura, pot suscitar alhora sentiments d'admiració i de por. Tenint en consideració aquests detalls, llegiu ambdós poemes conjuntament i responeu a les qüestions plantejades a continuació:
  - a) Amb quina mirada assisteix Joan Maragall a l'espectacle de la natura en cada poema?
  - b) Quines són les característiques formals de cada poema?
  - c) Penseu que es pot relacionar el contingut de cada poema amb la seva estructura?
  - d) Qui és el protagonista de cada poema?
  - e) Amb quines connotacions es presenta la natura, en el primer poema?
  - f) Penseu que el primer poema oposa les actituds del pastor i les persones del balcó? Per què?
  - g) Amb quines connotacions es presenta la natura en el segon poema?
  - h) Per què el segon poema se centra en els homes de la ciutat?
  - i) Penseu que la natura es revesteix de simbolisme per a Joan Maragall? Per què?
  - j) Penseu que els poemes confirmen que Joan Maragall és un escriptor realista? Argumenteu la vostra resposta.

- 3 L'any 1897, el mateix de l'escriptura dels poemes «A muntanya» i «Després de la tempestat», Joan Maragall estiuja a Puigcerdà. La comparació amb altres textos avala la hipòtesi que aquests poemes converteixen en matèria literària alguna de les experiències viscudes a una certa distància de la ciutat. L'any 1901 Joan Maragall publica en *Hispania* l'article «La montaña», en el qual deixa constància d'una sèrie de reflexions sobre el que la ruralia pot significar per a les persones de ciutat. Tenint en consideració que l'obra en prosa reprèn els temes tractats en l'obra en vers, i a l'inrevés, repasseu els poemes «A muntanya» i «Després de la tempestat», i responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:

---

*¡Oh! feliz la ciudad que tiene una montaña al lado, pues podrá contemplarse a sí misma desde la altura. Verá diminutos sus caseríos en contraste con la inmensidad de los campos y del mar brillante, y sentirá cuán infinito es el cielo.*

*Y así comprenderá su misión la gran ciudad. ¿Por qué ese monstruoso hacinamiento de moradas, por qué esa turbia atmósfera de alientos, por qué la agitación y el ruido de la multitud... y más allá la paz de los campos, la augusta soledad de las montañas, la limpidez del mar, bajo la eterna quietud del cielo?*

[...]

*¡Vedla cuán hermosa está la ciudad con su espíritu anhelante en la cúspide de la montaña! ¡Cómo bebe la luz de las alturas, y palpita en la atracción de los espacios, y se orienta en la extensión de las tierras, y escucha en la quietud de las soledades! Allí está el porvenir; pero entretanto...*

[...]

*Ante la sencilla rectitud de los pinos, la olorosa humildad de las matas y la armonía del viento en el bosque, ¿en qué torna la dolorosa complicación de la mente, el encono de la lucha ciudadana, las heridas del amor propio, la necia vanidad de un éxito y la actividad sobreexcitada? Todo se serena en una suave contemplación, todo forma su proporción y queda vivo, pero en paz. Entonces el hombre se pesa y se mide; y sabe lo que vale y lo que le falta valer: siente su pequeñez y su grandeza, y no se desprecia ni aprecia con exceso. Sonríe a sus debilidades y estima su fuerza sin orgullo; apacigua sus rencores, y se siente superior a sus heridas y a aquellos que las causaron, y les perdona. ¡Y a su mente aparece todo tan sencillo! No hay sino dejarse crecer recto como los pinos, libre y armonioso como el viento; dejarse dorar por el sol como las montañas, y dar simplemente como las matas el propio aroma.*

*El hombre de la ciudad vuelve entonces a la ciudad llevando en su alma la medida de sí mismo y la de ella. Y sus amigos y enemigos ven la serenidad de las cumbres en su frente, y en sus ojos el mirar de las grandes distancias y el reflejo de los horizontes lejanos. [...]*

*¡Oh! feliz la ciudad que tiene una montaña al lado; porque ella se siente como un tránsito a la luz...*

---

- a) Quines són les característiques del camp segons l'article?
- b) Quines reflexions permet l'estada al camp, segons l'article?
- c) L'article explica la relació amb la natura entrevistada en els poemes?
- d) Quina relació entre el camp i la ciutat planteja l'article?
- e) L'article valora el camp per ell mateix o en funció de la relació amb la ciutat? Expliqueu-ho.
- f) Els homes de ciutat del poema «Després de la tempestat» apareixen en l'article?
- g) Quina relació hi ha entre les reflexions sobre la ciutat i el creixement de Barcelona?

## 10 «La nit de la Puríssima». «L'ànima de les flors»

- 1 Relacioneu les paraules següents, que apareixen en els poemes «La nit de la Puríssima» i «L'ànima de les flors», amb alguna de les definicions que trobareu a continuació:

*vels, resplendors, atempera*

- a) Llum que emet un cos que brilla amb esclat.

- b) Allò que lleva la visió clara d'una cosa.
- c) Fer que alguna cosa sigui menys forta o menys intensa.

**2** Encara que sembla que el títol insinua el contrari, Joan Maragall no aprofita el poema «La nit de la Puríssima» per reflexionar sobre la devoció a la Mare de Déu ni per presentar el seu pensament religiós. La Mare de Déu decora la poetització d'una intuïció sobre la transcendència no necessàriament vinculada a la mediació cristiana. Tenint en consideració aquests detalls, responeu a les qüestions plantejades a continuació:

- a) Què representa la Puríssima per al catolicisme?
- b) Quin dia de l'any se celebra la festa de la Puríssima?
- c) Quin és el color representatiu de la Puríssima i quin, el recurrent en el poema?
- d) Els colors del poema coincideixen amb els tradicionals de la Puríssima?
- e) Quin és el tema del poema?
- f) Quins elements del poema es presenten amb connotacions màgiques o misterioses?
- g) Per què el poema es refereix a l'Infinit en majúscula?

**3** Joan Maragall aprofita el poema «L'ànima de les flors» per tractar un tema associat al de la transcendència com és el de l'eternitat. Tenint en consideració aquesta circumstància, responeu a les qüestions plantejades a continuació:

- a) Què és el que el poema presenta com a caduc?
- b) Com poden aconseguir l'eternitat les coses caduques, segons el poema?
- c) Com pot aconseguir un poema transcendir el límit de la caducitat? Reflexioneu-hi a partir del poema i de les teories poètiques de Joan Maragall.

**4** La transcendència constitueix un dels temes sobre els quals Joan Maragall reflexiona durant la seva trajectòria intel·lectual. L'evidència de la mort impacta en el seu vitalisme, el qual, per exemple, s'expressa per mitjà de la natura. Per un altre costat, el seu pensament religiós també cerca la comprensió de la mort, cosa que sovint li provoca fortes tensions espirituals. Joan Maragall recull una part important de la seva meditació sobre la capacitat humana per transcendir-se, contemplant i experimentant la natura en el «Cant espiritual», publicat en el llibre *Seqüències* l'any 1911. Llegiu els versos seleccionats del «Cant espiritual», tenint en consideració els poemes «La nit de la Puríssima» i «L'ànima de les flors», i responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:

***Si el món ja és tan formós, Senyor, si es mira***

*amb la pau vostra a dintre de l'ull nostre,  
què més ens podeu dar en una altra vida?  
Per'xò estic tan gelós dels ulls, i el rostre,  
i el cos que m'heu donat, Senyor, i el cor  
que s'hi mou sempre... i temo tant la mort!  
Amb quins altres sentits me'l fareu veure  
aquest cel blau damunt de les muntanyes,  
i el mar immens, i el sol que pertot brilla?  
Deu-me en aquests sentits l'eterna pau  
i no voldré més cel que aquest cel blau.*

[...]

*Tant se val! Aquest món, sia com sia,  
tan divers, tan extens, tan temporal;  
aquesta terra, amb tot lo que s'hi cria,  
és ma pàtria, Senyor; i no podria  
ésser també una pàtria celestial?  
Home só i és humana ma mesura*

*per tot quant puga creure i esperar:  
si ma fe i ma esperança aquí s'atura,  
me'n fareu una culpa més enllà?  
Més enllà veig el cel i les estrelles,  
i encara allí voldria ésser-hi hom:  
si heu fet les coses a mos ulls tan belles,  
si heu fet mos ulls i mos sentits per elles,  
per què aclucà'ls cercant un altre com?*

- a) Quina importància té la mirada, i en general els sentits, en els tres poemes?
- b) Coincideixen els colors que apareixen en «La nit de la Puríssima» i «Cant espiritual»?
- c) A quina realitat s'associen els colors que apareixen en aquests dos poemes?
- d) Quines referències al més enllà apareixen en aquests dos poemes?
- e) Coincideixen les maneres de referir-se al més enllà en aquests dos poemes?
- f) Coincideixen les referències a la natura dels tres poemes?
- g) On s'experimenta la transcendència segons els tres poemes?
- h) A quines realitats de la natura s'associa la transcendència en els tres poemes?

**11**

## «La Dona hermosa»

- 1** Definiu les paraules següents del poema «La Dona hermosa», necessàries per entendre'n el sentit.

*humil, contemplatiu, estela, enyorat*

- 2** Joan Maragall incorpora en el poema «La Dona hermosa» molts elements característics del romanticisme. Les categories romàntiques li serveixen per poetitzar sobre l'impacte que una persona provoca en una altra. Per un altre costat, la sensació de viure un somni, una sensació habitual en els artistes romàntics, proporciona un marc per desenvolupar el poema. Tingueu en consideració els tòpics romàntics en el moment de repassar el poema «La Dona hermosa» i en el moment de respondre a les qüestions plantejades a continuació:

- a) Quins són els efectes de la presència de la Dona hermosa segons el poema?
- b) De quin tipus de dona sembla parlar la primera estrofa del poema?
- c) Què provoca la partida de la Dona hermosa, segons el poema?
- d) Què es perd, en marxar la Dona hermosa?
- e) Quin tipus de record suscita la Dona hermosa?
- f) Quins són els efectes de recordar-la?
- g) Quines són les conseqüències de l'oblit de la Dona hermosa?
- h) Quin filòsof planteja un pensament en el qual es contempla la idea de l'etern retorn?
- i) Quines característiques té la relació amb la Dona hermosa, segons el poema?
- j) Quins elements del poema connecten amb el romanticisme?

- 3** Sembla que l'any 1898 Joan Maragall no sols escriu el poema «La Dona hermosa», sinó que també tradueix al català una cantata de Goethe que s'hi assembla. El fet que els textos de Joan Maragall s'influencien mútuament indueix a pensar que la traducció de la cantata de Goethe es projecta en l'escriptura del poema «La Dona hermosa». També indueix a pensar que el poema «La Dona hermosa» deriva de la cantata de Goethe. Llegiu els fragments seleccionats d'aquesta traducció i responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:

### ***Eren tan bells, els pins, en llur nascuda!***

*Ja no té encís, la terra; el cel tampoc.  
Doncs ¿què em reté en tan trist lloc  
si aquella benaurança ja és perduda?*

*Renaixen en la memòria  
daurats jorns del paradís:  
bat el cor per 'quella glòria,  
i, al record que avui me'n resta,  
van per l'aire cants de festa  
barrejant-se amb un cant trist. [...]*

*Però tanta alegria  
sols a ella anunciava:  
tot desapareixia  
quan ella es presentava  
radiant d'hermosura  
i suau joventut.*

*Els lliris i roses  
tots sols s'engarlanden;  
les aures flairoses  
l'enrotllen i canten  
corrent juganeres  
en danses lleugeres,  
portant-li frescura,  
pagant-li tribut. [...]*

*Una altra volta  
veig, en 'questa hora,  
que prega, plora,  
aquí reclosa,  
la dona hermosa.*

- a) Quines són les característiques de la dona en la cantata de Goethe?
- b) Quins són els efectes de la presència de la dona en la cantata de Goethe?
- c) Quins elements del poema de Joan Maragall es troben en la cantata de Goethe?
- d) Quins calcs de la cantata de Goethe es poden detectar en el poema de Joan Maragall?

## **12 «L'esposa parla»**

**1** Localitzeu en el poema «L'esposa parla» les paraules a les quals corresponen les definicions següents.

esguard, esgarria, atzar, encontrada

**2** La temàtica i la col·locació del poema «L'esposa parla» facilita la hipòtesi que, en darrera instància, es tracta d'un text que pretén complementar el poema «La Dona hermosa». Així, doncs, el poema «La Dona hermosa» expressa els sentiments del poeta, mentre que el poema «L'esposa parla» fa el mateix amb els sentiments de la seva dona. Per un altre costat, la trajectòria intel·lectual de Joan Maragall també provoca que la crítica associï aquesta esposa literària amb Clara Noble. Tenint en consideració aquestes dades, responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:

- a) Quantes veus intervenen en el poema?
- b) Per què el poeta intervé després que l'esposa hagi parlat en el poema?
- c) Quines són les característiques de l'amor que l'esposa sent pel poeta?

- d) Quines són les virtuts de l'esposa, segons la intervenció del poeta en el poema?
- e) Quin tipus de relació mantenen l'esposa i el poeta, segons el poema?
- f) Coincideixen les virtuts de l'esposa i la Dona hermosa? Per què?
- g) Penseu que l'esposa és la concreció de la Dona hermosa del poema anterior? Per què?

**3**

L'any 1885 Joan Maragall deixa constància de la seva relació amb les dones en les «Notes autobiogràfiques» dels vint-i-cinc anys. Es tracta d'una relació bàsicament centrada en el matrimoni, per mitjà del qual es pot aconseguir l'estabilitat en el marc de la societat burgesa. L'any 1910 fa balanç del seu matrimoni, i en definitiva de la seva relació amb Clara Noble, en les anomenades «Notes autobiogràfiques» dels cinquanta anys. Es tracta d'uns apunts que permeten veure l'evolució de les seves primeres idees. També permeten esbrinar la incorporació d'elements autobiogràfics en els poemes «La Dona hermosa» i, sobretot, «L'esposa parla». Llegiu els fragments seleccionats d'ambdós textos i responeu correctament a les qüestions plantejades a continuació:

---

*Qui sap si encare alguna dona inverosímil me farà sentir corresponentlo un amor d'aquells tan platònichs y elevats que la Naturalesa ha tingut a bé ferme desitjar ab ardor, y que no he tastat may, sens dubte perquè no ha donat la casualitat de topar ab una dona prou sensible? Qui sab? Ja vos podeu figurar qu'he dit això purament per broma y ab la rialla a la boca. Estich disposat hasta a casarme ab cualsevol d'aquestas noyas que m'oferiu a dotzenas, noyas de sa casa, noyas de bé, hasta ricas, més ricas que jo, que m'ha donat per l'elegància, hasta guapas, ho confesso, y hasta tontas, ho reconec, y ho reconec ab alegria. («Notes autobiogràfiques» de 1885)*

*Y are han passat vint y cich anys, y avuy ne compleixo cinquanta. Só casat ab la mellor de les dones, que m'estima ab passió, tinch dotze fills bons y sans, casa pròpia y esbarjosa, una fortuna suficient a mantenirme ab els meus, un nom honrat pels meus conciudadans, una glòria de poeta y una salut de cos y d'esperit que no'm fa anyorar els vint y cinch anys. Al contrari: en aquet meteix moment acabo de rellegir lo escrit vint y cinch anys endarrera y dono gràcies a Déu que d'aquell jove tant caygut moralment n'hagi volgut fer l'home qu'ara 'm sento. («Notes autobiogràfiques» de 1910)*

---

- a) Quina és la idea del matrimoni que Joan Maragall sembla abraçar l'any 1885?
- b) Quin tipus de matrimoni planteja Joan Maragall l'any 1885?
- c) Penseu que el text de l'any 1885 té relació amb la crisi de joventut de Joan Maragall? Per què?
- d) Com valora Joan Maragall el seu matrimoni amb Clara Noble, l'any 1910?
- e) Quines són les virtuts de Clara Noble que es desprenen del text de l'any 1910?
- f) El text de l'any 1910 confirma o contradiu les expectatives del de l'any 1885? Argumenteu la vostra resposta.
- g) El poema «L'esposa parla» té relació amb algun dels dos textos autobiogràfics?

E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*



## Lectura dels «Cants»

E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A





- 1 Llegiu amb atenció el poema «La sardana» i recordeu-ne les característiques formals. Tenint en consideració el tema, expliqueu quin efecte penseu que pretén aconseguir Joan Maragall quan elabora un poema formalment tan mesurat i tan regular.
- 2 Relacioneu cadascuna de les paraules següents amb el significat adquirit en el marc del poema «La sardana». Recordeu que el context també determina el significat d'una paraula, de manera que, per resoldre l'activitat, no us heu de limitar a cercar-les en un diccionari sense tenir en consideració el poema:

*vacil·la, contrapunt, ardits, mística, garbes, rossejant,  
pròdiga, cantarella, aucella, lasciva, garlanda*

- a) Tirar a ros, ésser més o menys ros.
- b) Atrevit, valent.
- c) Melodia.
- d) Inclinat als delits carnals.
- e) Moure's lleugerament o dubtar a prendre una decisió, a mantenir una actitud.
- f) Que té experiència, veritable o suposada, d'unió directa de l'home amb la divinitat.
- g) Que desprèn, que dóna, sense mesura.
- h) Sèrie de coses o de persones disposades en forma de cadena.
- i) Ocell.
- j) Art de sobreposar en la polifonia dues o més melodies independents.
- k) Feix d'espigues tallades.
- 3 En l'encapçalament i la tercera estrofa del poema, Joan Maragall esmenta la deessa romana Ceres. Detecteu-ne les referències en el poema «La sardana» i cerqueu-ne informació a la [Viquipèdia](#) abans de respondre a les qüestions plantejades a continuació:
- a) Quina és la història de la deessa Ceres segons la mitologia grecoromana?
- b) Amb quina altra deessa de la mitologia grega es fusiona la deessa Ceres?
- c) Què representa la deessa Ceres en el marc de la religiositat romana?
- d) Quin lligam estableix la cultura romana entre la deessa Ceres i la festa de les *Cerealia*?
- e) Què poden representar les referències a la deessa Ceres en el poema?
- f) Quines diferències poden establir-se entre els referents del poema i els dels poemes de les «Visions»?
- g) Quins altres autors, en l'època de Joan Maragall, cerquen connectar determinats aspectes de la cultura catalana amb la cultura clàssica? Per què?
- 4 Repasseu el poema «La sardana» fixant-vos únicament en el contingut i responeu a les qüestions plantejades a continuació:
- a) Quin és l'objectiu de la primera estrofa del poema?
- b) Amb quines característiques la primera estrofa del poema presenta el ball de la sardana?
- c) Qui protagonitza el ball de la sardana, segons la segona estrofa del poema?
- d) Quin poema de l'*Intermezzo* estableix una connexió entre la joventut i la lluita?
- e) Quin és l'origen del ball de la sardana segons la tercera estrofa del poema?

- f) Penseu que el ball de la sardana es continua relacionant amb els treballs del camp, en l'època de Joan Maragall? Per què?
- g) Quina dimensió atorga al ball de la sardana la quarta estrofa del poema?
- h) Quins elements de la quarta estrofa del poema es refereixen al poble català en el seu conjunt?
- i) Penseu que el poema «La sardana» està en la línia dels poemes de les *Visions*? Justifiqueu la vostra resposta.

## 2 «El cant de la senyera»

- 1 Llegiu amb atenció el poema «El cant de la senyera» i recordeu-ne les característiques formals. Expliqueu quina pot ser la funció de la primera estrofa considerant que té la meitat de versos que la resta.
- 2 Relacioneu cadascuna de les paraules següents amb el significat adquirit en el marc del poema «El cant de la senyera». Recordeu que el context també determina el significat d'una paraula, de manera que, per resoldre l'activitat, no us heu de limitar a cercar-les en un diccionari sense tenir en consideració el poema:

*senyera, enarborem, voleï, galana*

- a) Fer donar un o més tombs enlaire a algú o alguna cosa.
  - b) Bandera, tros de tela que serveix per identificar algú o alguna cosa.
  - c) Que captiva per les seves gràcies, pels seus encants.
  - d) Posar alguna cosa dalt de tot d'un pal, d'una torre.
- 3 L'any 1896 l'Orfeó Català estrena el seu himne a l'abadia de Montserrat. Es tracta del poema «El cant de la senyera», de Joan Maragall, acompanyat amb música de Lluís Millet. L'himne es popularitza aviat i s'acaba convertint en l'himne de tots els orfeons catalans. La popularització provoca que les dictadures dels generals Primo de Rivera i Franco el prohibeixin. Cerqueu informació sobre l'Orfeó Català a la [Viquipèdia](#) i redacteu un petit text per explicar les característiques fonamentals d'aquesta associació musical catalana.
  - 4 Repasseu el poema «El cant de la senyera» fixant-vos únicament en el contingut i responeu a les qüestions plantejades a continuació:
    - a) A quins valors s'associa la senyera en la primera i la segona estrofes del poema?
    - b) Quin sentiment desperta la senyera en la tercera estrofa del poema?
    - c) Quina és la missió de la senyera en la quarta estrofa del poema?
    - d) A quin lloc s'ubica sempre la senyera en el poema? Quin significat pot tenir?
    - e) Penseu que realment es tracta d'un poema d'exaltació catalanista? Per què?
    - f) Quin és el tema del poema?
    - g) Es pot afirmar que, pel seu tema, el poema apunta cap al futur? Per què?

## 3 «Cant dels joves»

- 1 Llegiu amb atenció el poema «Cant dels joves» i recordeu-ne les característiques formals. Expliqueu la relació existent entre la regularitat formal del poema i el fet que sembla representar un cant.
- 2 Relacioneu cadascuna de les paraules següents amb el significat adquirit en el marc del poema «Cant dels joves». Recordeu que el context també determina el significat d'una paraula, de manera que, per resoldre l'activitat, no us heu de limitar a cercar-les en un diccionari sense tenir en consideració el poema:

*desensonyat, albada, remors, avials, rabejada*

h) Soroll confús com el que s'alça d'una munió, d'una tempesta, del mar.

i) Algú, complaure's a prolongar allò en què troba una satisfacció.

j) Temps que transcorre des de trenc d'alba fins a la sortida del sol.

k) Treure o perdre la son.

l) Propi dels avantpassats.

**3** El pensament de Friedrich Nietzsche constitueix un dels interessos filosòfics de Joan Maragall. Repasseu les línies fonamentals del pensament de Nietzsche i:

a) Redacteu una breu exposició d'aquestes línies fonamentals, incidint en la qüestió del vitalisme.

b) Expliqueu quines coincidències es donen entre el plantejament vitalista i les característiques dels joves, segons el poema «Cant dels joves».

**4** Repasseu el poema «Cant dels joves» fixant-vos únicament en el contingut i responeu a les qüestions plantejades a continuació:

a) A quin indret es desenvolupa el poema? Què pot simbolitzar?

b) Quina és l'activitat que porten a terme els joves en el poema? Què pot simbolitzar?

c) A quina hora es refereix el poema en el vers 1, en sentit literal i en sentit figurat?

d) Quina és l'actitud dels joves en la segona estrofa del poema?

e) Es manté l'actitud dels joves en les estrofes tercera i quarta del poema?

f) Els joves tenen èxit en la realització de la seva activitat, segons la cinquena estrofa del poema? Què pot simbolitzar?

g) A quins valors apareix associada la pàtria, en la cinquena estrofa del poema?

h) Quins elements del poema tradicionalment s'associen a la joventut?

i) En quins poemes de l'*Intermezzo* poden trobar-se elements semblants als del «Cant dels joves»? En quins aspectes difereixen, malgrat les coincidències?

j) Es pot afirmar que, pel seu tema, el poema apunta cap al futur? Per què?

#### **4 «Cant de maig, cant d'alegria»**

**1** Llegiu amb atenció el poema «Cant de maig, cant d'alegria» i recordeu-ne les característiques formals. Assenyaleu els casos en els quals Joan Maragall es permet la llicència de no seguir la seva pròpia estructura general. Expliqueu, d'una manera raonada, els possibles motius d'aquestes eleccions formals, així com de mescles en un únic espai.

**2** Relacioneu cadascuna de les paraules següents amb el significat adquirit en el marc del poema «Cant de maig, cant d'alegria». Recordeu que el context també determina el significat d'una paraula, de manera que, per resoldre l'activitat, no us heu de limitar a cercar-les en un diccionari sense tenir en consideració el poema:

*regalant, badades, reverdits, degoten, sadollem,  
serafins, emmajada, desaforadament, aimia*

a) Tornar a esdevenir verd.

b) Satisfer plenament el desig o la gana d'algú.

c) Àngel concebut com a ministre ardorós de Déu.

d) Obrir-se o descloure's.

- e) Sense mesura.
- f) Donar.
- g) Dona estimada.
- h) Deixar caure un líquid gota a gota.
- i) Propi del mes de maig.

- 3** El poema «Cant de maig, cant d'alegria» associa el mes de maig amb l'alegria. Cerqueu informació sobre el sentit tradicional del mes de maig a [enciclopèdia.cat](http://enciclopèdia.cat) i expliqueu si Joan Maragall l'aprofita per a l'elaboració del poema.
- 4** Repasseu el poema «Cant de maig, cant d'alegria» fixant-vos únicament en el contingut i responeu a les qüestions plantejades a continuació:
- a) A què es refereix el poema quan parla del «temps clar» en el vers 1?
  - b) A quina actitud associa el «temps clar» la primera estrofa del poema?
  - c) Quines són les característiques del «temps clar», segons la segona estrofa del poema?
  - d) Quina ha de ser l'actitud de l'home davant l'esclat del «temps clar», segons les estrofes tercera, quarta i cinquena del poema?
  - e) Quins elements vitalistes es detecten en les estrofes tercera, quarta i cinquena del poema?
  - f) Quina festa religiosa esmenta la sisena estrofa del poema?
  - g) A què es refereix el poema quan parla de saltar per sobre del foc en els versos 31–32?
  - h) En quina secció de *Visions & Cants* el poeta es preocupa de recrear aspectes de les festes tradicionals catalanes?

## 5 «Cant de novembre»

- 1** Llegiu amb atenció el poema «Cant de novembre» i recordeu-ne les característiques formals. Assenyaleu els casos en els quals Joan Maragall es permet la llicència de no seguir la seva pròpia estructura general. Mireu d'explicar els motius d'aquestes eleccions formals, així com de mesclades en un únic espai, d'una manera raonada.
- 2** Relacioneu cadascuna de les paraules següents amb el significat adquirit en el marc del poema «Cant de novembre». Recordeu que el context també determina el significat d'una paraula, de manera que, per resoldre l'activitat, no us heu de limitar a cercar-les en un diccionari sense tenir en consideració el poema:
- posta, delita, planyis, donzell*
- a) Fer gustar plenament un plaer a algú.
  - b) Compadir, queixar-se, expressar el propi malcontentament.
  - c) Home verge.
  - d) Acció o efecte de pondre o pondre's.
- 3** En bona mesura, el poema «Cant de novembre» recrea aspectes del tòpic literari «aprofita el moment». En el segle I dC, el poeta llatí Horaci s'encarrega de donar-hi la forma més coneguda. En llatí, *carpe diem*. L'any 1989 la pel·lícula nord-americana *El club dels poetes morts* contribueix a popularitzar-lo, sobretot entre els estudiants. Cerqueu informació sobre el poeta Horaci i la pel·lícula *El club dels poetes morts* a la [Viquipèdia](http://Viquipèdia) i responeu a les qüestions plantejades a continuació:
- a) Expliqueu quin tipus de poesia escriu Horaci i en quin moment històric ho fa.

- b) Cerqueu la traducció literal de *carpe diem* i expliqueu-ne el sentit metafòric.
- c) Expliqueu l'argument de la pel·lícula *El club dels poetes morts*.
- d) Quin sentit dóna el professor d'*El club dels poetes morts* al tòpic literari «aprofita el moment»?

**4** Repasseu el poema «Cant de novembre» fixant-vos únicament en el contingut i responeu a les qüestions plantejades a continuació:

- a) Què suggereix el fet que el poema estigui ambientat en el mes de novembre?
- b) En quin sentit contrasta amb el poema anterior, «Cant de maig, cant d'alegria», i en quin s'hi assembla?
- c) Quins colors predominen en la primera estrofa del poema i quin sentit adquireixen?
- d) Quins elements del poema anterior es repeteixen en la segona estrofa del poema?
- e) Com es caracteritza el fet de viure, en la segona estrofa del poema?
- f) En quins poemes de *Visions & Cants* s'empren metàfores guerreres per referir-se a la vida?
- g) Quin sentit tenen els versos 18–19 del poema?
- h) En quina mesura el poema continua la línia iniciada en «Cant de maig, cant d'alegria»?

## 6 «Els tres cants de guerra»

**1** Llegiu amb atenció el poema «Els tres cants de guerra» i recordeu-ne les característiques formals. Assegnaleu els casos en els quals Joan Maragall es permet la llicència de no seguir la seva pròpia estructura general. Mireu d'explicar els motius d'aquestes eleccions formals, així com els de mesclades en un únic espai, d'una manera raonada.

**2** Relacioneu cadascuna de les paraules següents amb el significat adquirit en el marc del poema «Els tres cants de guerra». Recordeu que el context també determina el significat d'una paraula, de manera que, per resoldre l'activitat, no us heu de limitar a cercar-les en un diccionari sense tenir en consideració el poema:

*bramant, adusta, vessar, folla, pendons, clarins, desferra, host, macilenta, branda*

- a) Boig.
- b) Exèrcit en campanya.
- c) Cridar fort algú o fer soroll alguna cosa.
- d) Despulla, allò que resta d'una cosa destruïda.
- e) Sortir un líquid d'un recipient, deixar escapar un líquid.
- f) D'aspecte trist per la magror, la pal·lidesa, l'extenuació.
- g) Abrusat, aspre, cremat, eixut.
- h) Estendard.
- i) Estar animat d'un moviment oscil·latori vibratori, moure amenaçadorament.
- j) Instrument de vent, de metall, semblant a la trompeta, però de registre més agut.

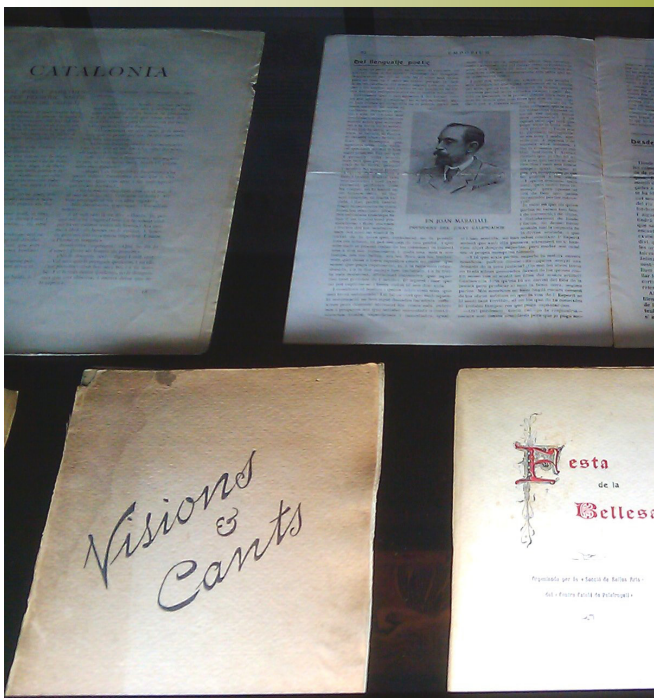
**3** El poema «Els tres cants de guerra» està ambientat en la guerra de Cuba de l'any 1898, al mateix temps que recrea les conseqüències de la desfeta per a Espanya. Cerqueu informació sobre la guerra de Cuba i redacteu un text breu que n'exposi els orígens, el desenvolupament i el desenllaç. Expliqueu-hi també les diferents postures que s'adopten a Espanya davant la guerra i les seves conseqüències.

**4** Repasseu el poema «Els tres cants de guerra» fixant-vos únicament en el contingut i responeu a les qüestions plantejades a continuació:

- a) Quin moment de la guerra de Cuba recrea el cant «Els adéus»?
- b) Per què el cant «Els adéus» rep precisament aquest nom?
- c) Quina referència bíblica es pot trobar en la segona estrofa del cant «Els adéus»?
- d) Quina és l'actitud de Joan Maragall davant l'inici de la guerra de Cuba?
- e) A qui s'adreça Joan Maragall en l'«Oda a Espanya»?
- f) Quines referències a la història de la península Ibèrica es poden trobar en l'«Oda a Espanya»?
- g) Quin desenvolupament i quin balanç de la guerra de Cuba es desprenen de l'«Oda a Espanya»?
- h) Quina és l'actitud de Joan Maragall davant el desenvolupament de la guerra de Cuba? Varia la seva actitud a mesura que avança el conflicte?
- i) Quins elements del pensament vitalista emprà Joan Maragall per argumentar la seva postura davant la guerra de Cuba, en l'«Oda a Espanya»?
- j) Quines característiques té Espanya segons l'«Oda a Espanya»?
- k) Es pot considerar que l'«Oda a Espanya» constitueix una proclama d'exaltació catalanista? Quina és la proposta real que hi formula Joan Maragall? Justifiqueu les vostres respostes.
- l) Quin és el desenllaç de la guerra de Cuba segons el «Cant del retorn»?
- m) Quina és l'actitud dels soldats que tornen de la guerra de Cuba?
- n) A qui s'adrecen els soldats en el «Cant del retorn»?
- o) Quina és l'actitud que demanen als qui se'ls han d'escoltar una vegada hagin arribat a Espanya?
- p) Quina és l'actitud de Joan Maragall davant el desenllaç de la guerra de Cuba? Quins detalls del «Cant del retorn» avalen la vostra resposta?
- q) Es pot afirmar que, malgrat tot, el poema apunta cap al futur? Per què?



E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R



## Recapitulació i conclusions

E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A \*  
E L G U S T P E R  
L A L E C T U R A



- 1** Abans d'acabar el quadern, repasseu tots els poemes de *Visions & cants* per darrera vegada. Quan ho hàgiu fet, participeu en el Twitter de la classe escrivint-hi un *tweet* per explicar el contingut de cada poema. Tal com podeu comprovar, el professor és el primer que hi intervé. Recordeu que, en el Twitter, els nostres *tweets* no poden tenir més de 140 caràcters. Per aquest motiu, hem de saber resumir el que hi volem dir. Per exemple:

«*El mal caçador*». Història del mal caçador, condemnat a perseguir un impossible durant tota l'eternitat per ser irreverent davant el cos de Crist en la missa.

- 2** Repasseu les vostres solucions a les activitats sobre les «Visions» i responeu a les qüestions següents:
- En quin temps se situen tots els poemes aplegats en les «Visions»?
  - Què tenen en comú «El mal caçador», «Joan Garí» i «El comte Arnau»?
  - Què tenen en comú «L'estimada de Don Jaume» i «La fi d'en Serrallonga»?
  - Quins poemes tracten sobre personatges modèlics?
  - Quins poemes tracten sobre personatges reprovables?
  - Quins poemes exploren l'evolució dels personatges?
  - Quins poemes associen el fet de viure eternament a un càstig?
  - Quin poema de les «Visions» destaca sobre la resta? Per què?
  - El passat és un dels eixos vertebradors de les «Visions»? Per què?
  - Sobre quins temes tracten els poemes de les «Visions» a banda del passat?
- 3** Repasseu les vostres solucions a les activitats sobre l'«Intermezzo» i responeu a les qüestions següents:
- En quin temps se situen tots els poemes aplegats en l'«Intermezzo»?
  - Quins poemes recreen alguna celebració religiosa o algun moment del temps litúrgic?
  - Quins poemes es fixen en el pas del temps o en la successió de les estacions?
  - Quins poemes es refereixen a moments de l'any de manera clarament identificable?
  - Podeu ordenar cronològicament els poemes sobre moments de l'any?
  - Es correspon la vostra ordenació cronològica amb la de l'«Intermezzo»?
  - Quins poemes de l'«Intermezzo» destaquen sobre la resta? Per què?
  - El present és un dels eixos vertebradors de l'«Intermezzo»? Per què?
  - L'«Intermezzo» guarda algun paral·lelisme amb les «Visions» i els «Cants»?
  - Sobre quins temes tracten els poemes de l'«Intermezzo» a banda del present?
  - Penseu que l'«Intermezzo» només aspira a allargar el poemari sense aportar-hi res vertaderament significatiu? Per què?
- 4** Repasseu les vostres solucions a les activitats sobre els «Cants» i responeu a les qüestions següents:
- En quin temps se situen tots els desitjos expressats en els «Cants»?
  - Què tenen en comú «La sardana» i «El cant de la senyera»?
  - Què tenen en comú «Cant dels joves», «Cant de maig, cant d'alegria» i «Cant de novembre»?
  - Què diferencia «Els tres cants de guerra» dels cinc poemes anteriors?
  - Quins poemes dels «Cants» destaquen sobre la resta? Per què?
  - Quins poemes dels «Cants» connecten amb les «Visions»? Per què?

- g) Quins poemes dels «Cants» connecten amb l'«Intermezzo»? Per què?
- h) El futur és un dels eixos vertebradors dels «Cants»? Per què?
- i) Sobre quins temes tracten els poemes dels «Cants» a banda del futur?